

Nr 42

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden,

2) lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske, dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ingemund Bengtsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ökade statliga insatser till främjande av fritidsfisket. Dessa avser garanti för lån — inom en ram av 2 milj. kr. budgetåret 1969/70 — till anordnande eller förbättring av fiskevatten, bidrag till förräntningskostnad vid bildande av fiskevårdsområde samt rådgivning och annan serviceverksamhet. Vidare föreslås vissa ändringar i lagen om fiskevårdsområden och lagen om rätt till fiske i syfte att underlätta bildandet av fiskevårdsområden och skydda fiskbeståndet.

1) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden

Härigenom förordnas, att 6, 10, 15, 17, 18 och 29 §§ lagen den 5 maj 1960 om fiskevårdsområden skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

6 §.

Fiskevårdsområde må bildas om samtycke föreligger antingen från delägare, som företräda mer än hälften av *delaktighetstalet* och tillika utgöra minst en tredjedel av antalet *delägare*, eller från delägare, som utgöra mer än halva antalet *delägare* och tillika företräda minst en tredjedel av *delaktighetstalet*. Skall fiskevårdsområdet omfatta *ett eller flera vart för sig oskiftade fisken*, erfordras därjämte samtycke från minst en delägare inom varje sådant fiske.

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer än halva antalet *delägare* eller av delägare, vilka företräda mer än hälften av *delaktighetstalet*.

Äro de i första eller andra styckena angivna förutsättningarna uppfyllda, skall fiskevårdsområdet bildas, om det befinnes lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Fiskevårdsområdet må bildas om *vid omröstning enligt 19 §* samtycke föreligger antingen från delägare, som företräda mer än hälften av *de röstandes delaktighetstal* och tillika utgöra minst en tredjedel av antalet *röstande*, eller från delägare, som utgöra mer än halva antalet *röstande* och tillika företräda minst en tredjedel av *de röstandes delaktighetstal*. Skall fiskevårdsområdet omfatta *oskiftat fiske med flera delägare*, erfordras därjämte samtycke från minst en delägare inom varje sådant fiske.

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer än halva antalet *röstande* eller av delägare, vilka företräda mer än hälften av *de röstandes delaktighetstal*.

Äro de i första eller andra styckena angivna förutsättningarna uppfyllda, skall fiskevårdsområdet bildas, om det befinnes lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt. *Saknas samtycke som avses i första stycket andra punkten, må fiskevårdsområdet likväl bildas, om särskilda skäl föreligga.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften av delaktighetstalet samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i första stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar av delaktighetstalet samtycka därtill. Omfattar fiskevårdsområdet ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, skall i stället beträffande varje sådant fiske gälla vad i första stycket är stadgat.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften av *det vid omröstning bland delägarna företrädda* delaktighetstalet samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i första stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar av *det vid omröstning bland delägarna företrädda* delaktighetstalet samtycka därtill. Omfattar fiskevårdsområdet *oskiftat fiske med flera delägare*, skall i stället beträffande varje sådant fiske gälla vad i första stycket är stadgat.

15 §.

Fiskevårdsområde må bildas *allena*st efter ansökan av delägare. Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

Fiskevårdsområde må bildas efter ansökan av delägare, *myndighet som Konungen bestämmer eller kommunen*. Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

I ansökningen ————— skola tillgodoses.

17 §.

Innehåller ansökningen ————— omedelbart avslås.

Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar.

Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. *Fordras särskild fackkunskap för utredning i samband med förrättningen, får länsstyrelsen på begäran av förrättningsmannen förordna sakkunnigt biträde åt honom.*

Äro delägarna ————— avgöra ärendet.

18 §.

Förrättningsmannen skall så snart som möjligt *kalla* delägarna till sammanträde.

Förrättningsmannen skall så snart som möjligt *hålla* sammanträde med delägarna. *Han skall i god tid före sammanträdet kalla delägarna till detta.*

Skriftlig kallelse skall senast fjorton dagar före sammanträdet tillställas varje känd delägare. Finnes an-

Varje delägare med känt hemvist inom riket skall delgivas kallelsen. I fråga om delgivningen gäller i till-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ledning till antagande att ej alla delägare därigenom underrättas, skall beträffande första sammanträdet kallelsen därjämte inom samma tid kungöras på sätt i 31 § stadgas.

lämpliga delar vad som föreskrives i rättegångsbalken om delgivning av annan handling än stämning. Träffas ej delägaren eller någon till vilken kallelsen må överlämnas och kan ej heller upplysning vinnas var delägaren uppehåller sig, är det såvitt avser honom tillräckligt att kungörelse om sammanträdet sker såsom angives i 31 §. Delägare med känt hemvist utom riket skall tillställas kallelsen med posten. Om delägarer hemvist ej är känt eller det kan antagas att ytterligare delägare finnes utöver dem som äro kända, skall kungörelse om sammanträdet ske på sätt nyss sagts.

Kallelse till ————— ordning utlysts.

29 §.

Delägare, som fiskar i strid med stadgarna eller vad delägarna med stöd av denna lag beslutat, straffes, om ej gärningen eljest är belagd med straff, med dagsböter. Sådant brott må ej åtalas av allmän åklagare, med mindre det av målsägande angives till åtal. Fiskevårdsområdet ävensom delägare däri må därvid anses som målsägande.

Delägare, som fiskar i strid med stadgarna eller vad delägarna med stöd av denna lag beslutat, dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i annan författning. Allmänt åtal må väckas endast efter angivelse av målsägande. Fiskevårdsområdet ävensom delägare däri må därvid anses som målsägande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 34 och 35 §§ lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

34 §.

Bedriver *någon* utan lov fiske som hör under annans enskilda fiskerätt eller enligt denna lag må utövas endast efter tillstånd av myndighet, dömes för olovligt fiske till *dagsböter*.

Är brottet med hänsyn till att fisket avsåg särskilt värdefull fisk eller idkades vanemässigt eller i större omfattning att anse som grovt, vare straffet dagsböter, ej under tjugu, eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. utan lov bedriver fiske som hör under annans enskilda fiskerätt eller enligt denna lag må utövas endast efter tillstånd av myndighet, eller

2. bryter mot föreskrift, som meddelats med stöd av 16, 22 eller 24 §, dömes för olovligt fiske till böter eller fängelse i högst sex månader.

35 §.

Den som *bryter mot föreskrift, som meddelats med stöd av 16, 22 eller 24 §, eller* anbringar fiskeredskap eller anordning i *uppenbar* strid med vad som gäller om fiskådra, dömes till *straff för olovligt fiske enligt vad i 34 § sägs.*

Den som *uppsåtligen* anbringar fiskeredskap eller anordning i strid med vad som gäller om fiskådra, dömes till *böter eller fängelse i högst sex månader.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

¹ Senaste lydelse av 35 § se 1960:131.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 januari 1969.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m.*, och anför.

Inledning

Fritidsfisket har ökat starkt i Sverige under senare år. Från statens sida har på olika sätt vidtagits åtgärder för att främja fisket vilka kommer även fritidsfisket till godo. Exempel härpå är tillkomsten av 1950 års vattengräns- och fiskerättslagar, 1954 års fiskeristadga och 1960 års lag om fiskevårdsområden. Fiskeristyrelsen har enligt sin instruktion att beakta förutom yrkesfiskets även fritidsfiskets intressen. Detsamma gäller för lantbruksnämndernas fiskerikonsulenter.

I olika sammanhang har önskemål förts fram om ytterligare åtgärder från statens sida för att främja fritidsfisket. Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t år 1963 tillkallades sakkunniga för att verkställa översyn av och ge förslag rörande de statliga insatserna i fråga om fritidsfisket och därmed sammanhängande frågor. De sakkunniga, som antog benämningen fritidsfiskeutredningen¹, har överlämnat betänkandet Fritidsfisket (SOU 1968:13). Vid betänkandet har fogats särskilt yttrande av ledamoten af Klintberg.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av riksåklagaren, vattenöverdomstolen, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Övre Norrland, rikspolisstyrelsen, postverket, kammarkollegiet, statskontoret, generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket (RRV), statens vattenfallsverk, domänverket, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, fiskeristyrelsen, statens naturvårdsverk, Mellanbygdens vattendomstol, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län, arrendelagsutredningen, Hushållningssällskapens förbund, Svenska kom-

¹ Överdirektören Jöran Hult, ordförande, riksdagsmännen Bengt Arweson och Erik Grebäck, vattenrättsdomaren Lennart af Klintberg och fritidsfiskeintendenten Per-Arne Wallin.

munförbundet, Svenska Samernas Riksförbund, Svenska jägareförbundet, Svenska turistföreningen, Svenska Turisttrafikförbundet, Riksförbundet Landsbygdens Folk (RLF), Sveriges Fiskares Riksförbund, Fiskefrämjandet, Svenska sportfiskareförbundet, Sveriges Allmänna Fiskevårdsförbund, Svenska Fiskeritjänstemannaförbundet och Svenska Sportdykarförbundet.

Remissinstanserna har i åtskilliga fall bifogat yttranden från underställda myndigheter eller särskilt berörda organisationer. Sålunda har lantbruksstyrelsen bifogat yttranden från ett flertal lantbruksnämnder och fiskeristyrelsen yttranden från de sju fiskeriintendenterna.

Skrivelser i ämnet har kommit in bl. a. från Sveriges fiskevattenägarförbund.

Fritidsfiskeutredningens förslag avser åtgärder för att främja fritidsfisket genom såväl service som ekonomiskt stöd m. m. Utredningen föreslår i samma syfte vissa lagstiftningsåtgärder. Bl. a. har förslag lagts fram om ny lagstiftning angående förvaltning av samfällda fisken samt ny fiskeristadga. I remissutlåtande över utredningens betänkande har lantmäteristyrelsen, som har i uppdrag att se över lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, anfört att förslag till ny lag om förvaltning av samfälld mark m. m. kan väntas under innevarande år. I detta läge bör frågan om särskild lagstiftning för samfällda fisken anstå till dess ställning har tagits till lantmäteristyrelsens förslag. Förslaget till fiskeristadga har vid remissbehandlingen mött allvarliga erinringar särskilt i fråga om ett överförande från länsstyrelserna till fiskeristyrelsen av befogenheten att besluta om lokala fiskeföreskrifter. Enligt min mening ger remisskritiken anledning till en ytterligare bearbetning av förslaget till ny stadga utom vad gäller de föreslagna straffbestämmelserna. En sådan bearbetning bör lämpligen utföras av fiskeristyrelsen. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i denna fråga.

Med de undantag som jag nu angett behandlar jag härefter utredningens förslag. Till en början tas därvid upp frågor om statligt stöd av skilda slag för fritidsfisket. Därefter behandlas i ett särskilt avsnitt förslag till lagstiftningsåtgärder.

I betänkandet intagna förslag till ändringar i den nämnda lagen om fiskevårdsområden (den 5 maj 1960, nr 130; LOFO) och lagen om rätt till fiske torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Statens stöd till fritidsfisket

Nuvarande förhållanden m. m.

Fritidsfiskets omfattning. Fritidsfisket har på senare år fått en allt vidare utbredning. Utvecklingen belyses av vissa bedömningar i samband med utredningar på fiskets område. Sålunda uppskattade fiskevattensutredningen år 1939 antalet s. k. sportfiskare till minst 100 000. Fiskerättskommittén be-

räknade år 1947 antalet till snarare över än under 200 000. Denna siffra skulle enligt kommittén ha flerdubblats om man även räknat in den stora massan av nöjesfiskare som fiskar mera tillfälligt. Fritidsfiskeutredningen har bedömt att omkring 600 000 vuxna personer har fritidsfiske som huvudsaklig eller i vart fall betydande fritidsaktivitet. Därvid har som fritidsfiskare ansetts personer som fiskar mer än tjugo gånger per år på sin fritid. Medräknas även de som fiskar mera tillfälligt kan antalet fritidsfiskare numera uppskattas till ca 2 milj.

På fritidsfiskets område finns ett betydande antal lokala klubbar och föreningar samt vissa läns- och riksorganisationer. Bland riksorganisationerna för fritidsfiskare märks Fiskefrämjandet med ca 55 000 medlemmar och Svenska sportfiskareförbundet med omkring 5 000 medlemmar. En sammanslutning för både fritidsfiskare och fiskevattenägare är Sveriges Allmänna Fiskevårdsförbund med närmare 20 000 medlemmar.

Tillgången på fiskevatten. I fråga om tillgången på vattenområden är vårt land ovanligt gynnat genom dess långa kuster och dess rikedom på sjöar och strömmande vatten. I allmänt vatten får enligt lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske varje svensk medborgare bedriva fiske med rörligt redskap. Vad som är allmänt vatten bestäms enligt lagen den 1 december 1950 (nr 595) om gräns mot allmänt vattenområde. Allmänt vatten finns vid kusterna, från territorialgränsen och inåt land till gränsen mot enskilt vatten, dvs. i stort sett 300 m från land. Vidare finns allmänt vatten i Vänern, Vättern, Hjälmarén och Storsjön i Jämtland. Dessutom har allmänheten enligt nyssnämnda lag om rätt till fiske även viss rätt till fiske i enskilt vatten. Härom gäller bl. a. följande.

Utmed hela norrlandskusten samt vid Uppsala läns kust är fisket med rörligt redskap utom efter lax fritt ända in till stranden. Här är således på enskilt vatten endast laxfisket och fisket med fast redskap förbehållet jordägarna. I de följande ostkustlänen är fisket efter strömming, sill och skarp-sill med skötar och nät som är att hänföra till rörliga redskap fritt på enskilt vatten som har större djup än sex m. I vissa län gäller dock bestämmelser som i viss mån avviker härifrån. Vid Blekinge läns södra kust får man bl. a. fiska ända in till stranden med nät som är rörligt redskap samt med långrev och tobisnot. Vid Skånes östra och södra kuster gäller detsamma beträffande alla slags rörliga redskap. Vid Skånes västra kust och på västkusten i övrigt är fiske med alla typer av redskap fritt i enskilt vatten. Vissa begränsningar gäller dock för fisket efter ostron. Utöver vad som följer av nu nämnda bestämmelser är vid alla havskuster fisket med långrev fritt i enskilt vatten som är minst 20 m djupt och är beläget utanför den s. k. kilometergränsen. Likaså är långrevsfisket fritt bl. a. vid Gotland och Öland. I delar av de förut nämnda fyra insjöarna och Mälaren är också vissa fiskesätt tillåtna för varje svensk medborgare på enskilt vatten.

Kostnaden för inlösen av enskild fiskerätt som skett i anslutning till att

det nyssnämnda s. k. frifisket på enskilt vatten tillkom genom 1950 års vattengräns- och fiskerättslagstiftning har t. o. m. budgetåret 1967/68 uppgått till drygt 35 milj. kr. Ersättningsanspråken är ännu inte helt reglerade.

Stora vattenområden är vidare tillgängliga för fritidsfiskarna genom upplåtelser från fiskevattenägare. Bl. a. finns det ett stort antal fiskevatten i vilka allmänheten får fiska mot lösande av fiskekort. En förteckning över flertalet sådana kortfiskeområden publiceras varje år i Fiskefrämjandets årsbok. I 1968 års förteckning har tagits upp drygt 1 600 kortfiskeområden. Kortvattensförteckningen omfattar enligt uppgift sjöar med en sammanlagd areal av omkring 1 milj. ha samt närmare 1 000 mil strömmande vatten. Huvuddelen av kortfiskevattnen ägs av enskilda. Staten och kommuner upplåter emellertid också betydande arealer.

Möjligheten att utnyttja våra vatten för fritidsfiske begränsas av olika förhållanden. En del fiskevatten är svåråtkomliga för den stora mängden fritidsfiskare t. ex. därför att det behövs båt eller därför att vägförbindelserna är dåliga. Det gäller såväl allmänt vatten och frivatten vid kusterna och i de stora insjöarna som kortfiskevatten. De flesta kortfiskevattnen är belägna i landets norra delar vilket innebär långa reseavstånd för många fritidsfiskare. Vidare har åtskilliga vatten mindre goda fiskbestånd kvalitets- och kvantitetsmässigt. Vattenregleringar har inom stora områden, särskilt i Norrland, i varje fall under en övergångstid ändrat förutsättningarna för fisket. Vattenföroreningar har på en del håll nedsatt vattnens fiskbarhet. Den s. k. svartlistningen av vissa vatten som har förorenats av kvicksilver omfattar i några fall även kortfiskevatten.

Trots nämnda förhållanden kvarstår att förutsättningarna för fritidsfiske kan sägas vara goda praktiskt taget överallt i vårt land. För de fritidsfiskare som är beredda att företa längre resor t. ex. i samband med semestern är möjligheterna till variation i fråga om fiskarter, fångstmetoder och miljö mycket stora. Utmed ostkusten och sydkusten förekommer bl. a. lax, havslaxöring, sik, torsk, abborre, ål samt sill och strömming. På västkusten är fiskbeståndet ännu mer artrikt. Där finns bl. a. lax, havslaxöring, vanlig torsk, bleka, sej, berggylta, makrill och näbbgädda. På flera håll i landet finns älvar och åar där lax och havslaxöring går upp. Även i inlandet förekommer flera fiskarter som är av särskilt intresse från fritidsfiskesynpunkt, bl. a. abborre, gös, sik och lake. Den hittills ojämförligt största tillgången på insjövatten med laxfisk såsom röding, laxöring och harr finns i Norrlands inland och fjälltrakterna. Laxfiskar planteras emellertid in på många andra håll i landet. I vissa sjöar finns dessutom kvar gamla bestånd av laxfisk.

Svårigheterna att få tillgång till fritidsfiskevatten är vanligen störst när det gäller fisket under kortare fritid såsom vid veckosluten och då i synnerhet för personer som inte har möjlighet att bege sig på längre avstånd från hemorten. I sådana fall kan förhållandena variera starkt på olika orter. Sär-

skilt stor är givetvis efterfrågan på fiskevatten i närheten av de större tätorterna. Detta förhållande har uppmärksamrats bl. a. på kommunalt håll. Flera städer har organiserat sina egna vatten som kortfiskeområden. I vissa fall har nya vattenområden förvärvat för detta ändamål. I regel har campingplatser, friluftsgårdar o. d. förlagts i anslutning till fiskevattnen. Vidare har enskilda vattenägare som disponerar lämpliga vattenområden stimulerats till liknande åtgärder genom anslag eller lån. Särskilt storstäderna har gått i spetsen för att på dessa sätt få fram fler vatten för fritidsfiske.

Den statliga fiskeridistributionen. Enligt instruktionen den 25 maj 1967 (nr 286) för fiskeristyrelsen och statens lokala fiskeridistribution skall fiskeristyrelsen beakta såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets intressen. Fritidsfisket får härigenom nytta av bl. a. den biologiska sakkunskap som finns vid styrelsen och dess laboratorier. Särskilt sötvattenslaboratoriet är till stor del inriktat på frågor som är av betydelse för fritidsfisket. I laboratoriets verksamhet ingår sålunda bl. a. försök med utsättning av för fritidsfisket värdefulla fiskarter såsom olika typer av öring, regnbågslaxöring, röding och rödinghybrider.

Fritidsfisket har också nytta av den sakkunskap i fiskefrågor som finns inom den lokala fiskeridistributionen med dess sju fiskeriintendenter, fiskeriingenjör, fiskodlingsanstalt och fiskeriförsöksanstalt. Detsamma gäller det trettioåttio fiskerikonsulenter som är placerade vid lantbruksnämnderna. Sålunda visade en av fritidsfiskeutredningen gjord undersökning att fiskerikonsulenternas arbetsuppgifter år 1966 i genomsnitt fördelade sig med 34,5 % på yrkesfiske, 26,5 % på husbehovsfiske och 39 % på fritidsfiske. I vissa län omfattade fritidsfisket en särskilt stor andel av konsulenternas arbete. Beträffande Skaraborgs och Jämtlands län samt sötvattnen i Gävleborgs och Västernorrlands län var denna andel mer än 75 %. För Värmlands län, södra delen av Älvsborgs län samt sötvattnen i Norrbottens län beräknades andelen till mellan 50 och 75 %.

Förvaltningen av statens fiskevatten. Statens fiskevatten upplåts i betydande utsträckning till fritidsfiskare bl. a. mot fiskekort. Bestämmelser om förvaltningen av statens fisken finns i en kungörelse därom den 8 juni 1951 (nr 395) med tillämpningscirkulär samma dag (nr 396). Enligt kungörelsen handhas förvaltningen av statens vatten av den myndighet under vilken vattenområdet hör. Vanligen sköts förvaltningen av domänverket. Speciella förhållanden råder dock beträffande statens fisken inom renbetesfjällen i Jämtlands län samt ovanför odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län. Dessa fisken förvaltas av vederbörande länsstyrelser.

Statens fisken skall enligt 1951 års kungörelse utnyttjas genom upplåtelse om hinder inte möter på grund av bestämmelse i annan författning eller särskilda skäl mot upplåtelse eljest föreligger. Bestämmelserna i kungörelsen och tillämpningscirkuläret innebär att fisket i första hand skall

upplåtas till yrkesfiskare som avsätter fisk i orten och till personer bland ortsbefolkningen för fiske till husbehov. I den mån behov av upplåtelser till nämnda kategorier fiskande inte föreligger eller har blivit tillgodosedda skall fisket upplåtas till andra fiskande, såsom yrkesfiskare som säljer fisk på annan ort samt fritidsfiskare. I sådana fall har yrkesfiskare inte företräde framför fritidsfiskare. Fritidsfiske bör inte utan särskilda skäl upplåtas till enskild person med ensamrätt. Upplåtelse skall ske mot avgift om ej Kungl. Maj:t medger annat. Vid bestämmande av avgift skall hänsyn tas inte enbart till det statsekonomiska intresset utan även till vikten av att möjligheter till fiske står medborgarna till buds på rimliga villkor, särskilt när det gäller husbehovsfiske. I övrigt innehåller kungörelsen och cirkuläret bl. a. bestämmelser om vård och bevakning av statens fisken och om samråd med centrala och lokala myndigheter.

Domänverkets förvaltning av statens fisken berör en sammanlagd areal av ca 400 000 ha. I ca 189 000 ha tillhör fiskerätten helt staten. Från början av 1950-talet har domänverket i ökad utsträckning upplåtit vatten för kortfiske. F. n. gäller detta sammanlagt ca 175 000 ha. Vidare har domänverket i stor utsträckning utarrenderat fiskevatten för att användas bl. a. för kortfiske. Genom att vatten som förvaltas av domänverket har slagits samman med andra vatten har större kortfiskeområden kunnat ordnas t. ex. i närheten av vissa städer. Fiskevårdsarbetet i dessa vatten har på senare år starkt intensifierats. Sålunda har kostnaderna för direkta åtgärder ökat från 10 000 kr. år 1940 till drygt 1 milj. kr. år 1966.

Fisketillsynen. Fisketillsyn avser övervakning av efterlevnaden av lagen om rätt till fiske, fiskeristadgan och enligt denna utfärdade föreskrifter samt övriga av Kungl. Maj:t eller myndighet meddelade bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. Tillsynen utövas av dels fisketillsynsmän som förordnas av fiskeristyrelsen eller länsstyrelserna, dels personal vid tullverkets kust- och gränsbevakning, dels polispersonal. Fiskeristyrelsen har att följa fiskeribevakningen och verka för att den samordnas samt ge råd och anvisningar för verksamhetens bedrivande. Polisens fisketillsyn samordnas dock av rikspolisstyrelsen som ger direktiv härför. För polis- och kustbevakningspersonal samt t. ex. domänverkets personal är fisketillsyn en tjänsteuppgift.

Statsbidrag vid bildande av fiskevårdsområde. Enligt beslut av 1960 års riksdag (prop. 50 s. 169—170, 3LU 8 s. 92, rskr 167) kan statsbidrag utgå till kostnaderna för att bilda fiskevårdsområde. Bidragen beräknas på de egentliga förrättningskostnaderna och utgår vanligen med högst 50 % av dessa kostnader. Bidrag kan utgå även när ansökan om bildande av fiskevårdsområde slutligen avslås. Förskott på bidrag betalas inte ut, varför kostnaderna måste förskjutas av den som ansöker om bildande av fiskevårdsområde.

Bidragen bestrids genom anlåtande av de avgifter som tas ut av regleringsintressenter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen till befrämjande av fisket inom landet. Avgifterna betalas in till fiskeristyrelsen, som disponerar dem utom för verksamhet som styrelsen själv bedriver, i vilket fall Kungl. Maj:ts medgivande krävs. Enligt hittillsvarande praxis används ungefär hälften av avgiftsmedlen till fiskevårdande åtgärder av övervägande lokal betydelse och lika mycket till forsknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område. Avgifterna inflyter med sammanlagt omkring 750 000 kr. per år.

Statligt stöd till det rörliga friluftslivet. Indirekt främjas fritidsfisket genom statens stöd till olika anläggningar för det rörliga friluftslivet. Huvuddelen av detta stöd utgår från fonden för friluftslivets främjande, den s. k. friluftsfonden. Fonden inrättades genom beslut av 1939 års riksdag (prop. 1 bil. 10 s. 184, SU 247, rskr 459). Till fonden avsätts årligen medel under ett särskilt anslag på nionde huvudtiteln, benämnt Avsättning till fonden för friluftslivets främjande. T. o. m. budgetåret 1968/69 har totalt drygt 48 milj. kr. satts av till fonden. Bidrag från fonden lämnas efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall på förslag av statens naturvårdsverk.

Bidrag ur friluftsfonden lämnas för friluftsanläggningar och för stöd till organisationer. Dessutom kan medel anvisas för utvecklingsarbete och information rörande friluftsanläggningar. Gällande principer för bidragsgivningen grundas på beslut av 1967 års riksdag (prop. 59, JoU 17, rskr 213). Den största delen av medlen används till olika typer av friluftsanläggningar såsom friluftsgårdar, raststugor, spår och leder, parkeringsplatser och kortare anslutningsvägar i samband med uppförande av skilda friluftsanläggningar, friluftsbad, campingplatser, semesterbyar, vandrarhem, fjällstugor samt ledmarkeringar, broar och vindskydd i fjällen m. m. Medlen är i princip reserverade för friluftsanläggningar med kommunala engagemang men bidrag kan också lämnas till organisationer av rikskaraktär.

Av betydelse för fritidsfisket är vidare t. ex. naturvårdsverkets arbete med att säkerställa naturområden för friluftsliv. Verket förfogar över betydande anslag för bl. a. detta ändamål. I nämnda områden ingår inte sällan stora arealer fiskevatten. Ett exempel därpå är förvärvet år 1967 av Bullerö-arkipelagen i Stockholms skärgård. Områden som staten har förvärvat med anlåtande av dessa medel förvaltas av domänverket, som alltså även har hand om fiskevårdande åtgärder i tillhörande vatten.

Vissa utvecklingstendenser. 1962 års fritidsutredning underströk i sitt andra delbetänkande angående friluftslivet i samhällsplaneringen (SOU 1965: 19) att fritidsfisket redan nu har ansenliga dimensioner och enligt utredningens undersökningar sannolikt står inför en ytterligare, kraftig expansion. Utredningen betonade starkt fiskeristyrelsens och de lokala fiskeritjänstemännens stora ansvar för utvecklingen av fritidsfisket. Vidare fram-

höll utredningen vikten av att lämpliga fiskevatten sätts i stånd i snabb takt och ställs till förfogande för fritidsfiskarna i enkla former. Utredningen fann behov föreligga av ytterligare fiskevatten såväl närmare tätorterna för kortare utflykter som mera avlägset för längre ledigheter såsom semester. I samband härmed pekade utredningen på att den centrala friluftsmyndigheten, dvs. numera statens naturvårdsverk, borde kunna bidra med synpunkter på den regionala angelägenhetsgraderingen i detta arbete samt med riktlinjer för fritidsfiskevattnens samband med anläggningar för det rörliga friluftslivet.

Som tidigare har antytts föreligger på vissa håll en tendens att infoga fritidsfisket i övriga åtgärder för främjande av friluftslivet. Detta gäller bl. a. domänverkets och kommunernas verksamhet på området. Sådana friluftssysselsättningar som strövande i naturen, bad, båtsport m. m. kan alltså i ökad utsträckning kombineras med fiske. Detta ökar möjligheterna att inom relativt begränsade områden tillgodose flera olika önskemål i fråga om friluftaktiviteter.

Fiskevattenägarnas intresse för att vidta åtgärder som främjar fritidsfisket och samtidigt ger dem förtjänster har tidigare på de flesta håll varit lämligen svagt. Särskilt gäller detta skifteslag som har svårt att enas om fördelningen och användningen av inkomsterna på t. ex. kortfiske. På senare år har dock fiskevattenägarna börjat uppmärksamma de möjligheter som finns att utnyttja fritidsfisket som inkomstkälla och samtidigt tillgodose behovet av en förbättrad fiskevård. Härvid läggs allt större vikt även vid den service som är förknippad med fisket på olika sätt. Ett led i denna utveckling är att allt större kortfiskeområden skapas och att inom dessa områden möjligheter ges till ett rikt varierat fiske vad gäller såväl vattentyp som fiskbestånd och fiskemetoder. På många håll finns det numera stora kortfiskeområden där det räcker att lösa ett enda fiskekort för att få fiska såväl laxfisk som annan fisk i betydande arealer sjöar och strömmande vatten. Serviceanordningar såsom övernattningsstugor, bilvägar, parkeringsplatser m. m. i anslutning till fiskevattnen blir allt mer vanliga. Inte sällan finns också anläggningar för andra friluftaktiviteter än fiske tillgängliga vid eller i närheten av vattnen.

Fisket efter laxartade fiskar utövar erfarenhetsmässigt en stark lockelse på fritidsfiskarna. Det har också visat sig att förekomsten av laxfisk kan vara en viktig faktor för ett kortfiskeområdes ekonomi. Inplantering av laxfisk i vattnen medför i regel att antalet besökare vid kortfiskeområdet ökar. Vidare kan priset på fiskekortet höjas i förhållande till vatten med vanligare fiskarter, särskilt om sättfisken är av sådan storlek att den är omedelbart värd att fånga. Denna verksamhet har emellertid samtidigt visat sig vara kostsam bl. a. på grund av de stigande priserna på sättfisken. Sålunda har fiskodlingsanstaltens pris för regnbåglaxöringen, som är den vanligaste sättfisken, under åren 1964—1968 höjts från i genomsnitt

7 kr. till drygt 10 kr. per kg. Enligt vissa beräkningar köps i dag mellan 100 och 200 ton regnbågsloxöring per år. Ett behov av den dubbla mängden väntas uppstå inom en snar framtid.

Utredningens förslag

Tillgången på fritidsfiskevatten. I fråga om möjligheterna att öka tillgången på vatten för fritidsfiskeändamål anser utredningen det inte vara realistiskt att vidga det nuvarande frifisket enligt 1950 års vattengräs- och fiskerättslagar. När det gäller ändringar i vattengräs-lagen i detta syfte pekar utredningen på att denna lag reglerar frågor som är grundläggande för fastighetsindelningen och att en hög grad av stabilitet därför är önskvärd. Man kan heller inte bortse från att 1950 års lagstiftning har skapat ett rättsläge till vilket en anpassning har skett. Regleringen av ersättningsfrågorna har föranlett betydande arbete och varit mycket kostsam. Ytterligare inskränkningar i den enskilda fiskerätten medför nya krav på ersättningar, särskilt som ökningen av fritidsfisket har fått värdet av fisket att stiga eller skapat förväntningar härom.

Nyssnämnda invändningar mot ett utvidgat frifiske gäller enligt utredningens mening även sådana mera begränsade åtgärder som att frige fisket med handredskap eller att frige vissa enklare fiskemetoder, t. ex. mete, generellt i hela landet. Mot sådana åtgärder talar även att de skulle medföra olägenheter för yrkesfisket genom ökad konkurrens från fritidsfiskets sida.

I stället anser utredningen att man bör sträva efter att öka antalet frivilliga upplåtelse av fiskerätt. En kraftig utveckling har enligt utredningen inträtt på detta område under senare år. Fiskerättsägarna påkallar i allt större utsträckning hjälp med att ordna försäljning av fiskekort. Från fiskeriintendenthåll har framhållits, att lösningen av upplåtelsefrågorna hör till de viktigaste när det gäller att underlätta möjligheterna till fritidsfiske för allmänheten. Utredningen har lagt fram vissa förslag till ändringar i fiskelagstiftningen som syftar till att underlätta de frivilliga upplåtelse av fiskerätt m. m. För dessa förslag lämnas en redogörelse i ett senare avsnitt om vissa ändringar i fiskelagstiftningen. I det följande redogörs för utredningens förslag till åtgärder för att främja fritidsfisket genom förbättrad personalservice och ekonomiskt stöd m. m.

Personalbehov. Mot bakgrunden av allmänhetens stora intresse för fritidsfiske har utredningen tagit upp frågan om behovet av statlig personal för insatser av servicekaraktär på fritidsfiskets område. Utredningen anser att fritidsfiskets behov av rådgivning, planering och förrättningar m. m., dvs. service i mera allmän bemärkelse, bör tillgodoses av de vid lantbruksnämnderna placerade fiskerikonsulenterna.

Konsulenterna har f. n. med ett par undantag tjänstgöringsdistrikt som

sammanfaller med länsområden. Detta förhållande anser utredningen leda bl. a. till att strukturomvandlingen inom insjöfisket i riktning mot ett större fritidsfiske ger särskilt påtagliga utslag i fråga om konsulenternas arbetsvolym inom de rena insjölänen och för de kustlän där det finns särskilda konsulenter för insjöfisket. I de län där kustfisket och insjöfisket betjänas av samma konsulent har den tidigare nämnda arbetsundersökningen visat en viss övervikt för serviceuppgifterna för yrkesfisket vid kusten.

Enligt utredningens mening bör personalen inte delas upp på yrkes- resp. fritidsfiskekonsulenter. Ett skäl härför är den av arbetsundersökningen belysta svårigheten att inom ramen för den nuvarande fiskerikonsulentorganisationen skilja ut konsulenttjänster i vissa län och förklara dessa vara fritidsfiskekonsulenter. Ett annat skäl är att en del arbetsuppgifter avser fiskarter som är viktiga för både fritids- och yrkesfisket, t. ex. torsk, makrill, lax, laxöring, ål, gädda och abborre. Ett ytterligare skäl är att motsättningar som kan uppstå genom att nämnda fiskarekategorier samt deltids- och husbehovsfiskarna i stor utsträckning fiskar på samma vatten lättast kan överbryggas om personalen är gemensam för olika slag av fiske. En uppdelning av konsulenterna skulle också kunna leda till att det på många platser betydelsefulla husbehovsfisket blir lidande.

För att servicebehovet på fritidsfiskets område skall kunna tillgodoses i skäligen omfattning behövs enligt utredningens bedömning viss personalförstärkning. Härvid bör en snedbelastning mellan de olika länen undvikas. På grund härav och i avvaktan på ytterligare erfarenheter av behovet av service föreslår utredningen att fyra fiskerikonsulenter med större tjänstgöringsområden tillförs vissa regioner på följande sätt.

En befattning inrättas för Götaland, en för Svealand, en för nedre Norrland och en för övre Norrland. Stationeringsorterna kan vara t. ex. Växjö, Örebro, Gävle eller Härnösand samt Luleå. Löneställningen för dessa nya konsulenter bör vara densamma som för fiskerikonsulent vid lantbruksnämnd. Konsulenterna bör avlasta länskonsulenterna från exempelvis en del tidskrävande och komplicerade uppgifter såsom vissa förrättningar för inrättande av fiskevårdsområden, andra fiske- och skiftesrättsliga regleringar samt större primär- eller landstingskommunala planeringsarbeten för fritidsfiskeanläggningar. Lokalt kan konsulenter placeras hos fiskeriintendenterna inom resp. regioner. Förhållandet till regionens länskonsulenter samt lantbruks- och fiskerinämnder bör regleras i administrativ ordning genom instruktioner.

I detta sammanhang erinrar utredningen om att tre fiskerikonsulenter har anställts tillfälligt inom Jämtlands, Västerbottens resp. Norrbottens län för att bl. a. undersöka möjligheterna till ytterligare fritidsfiskeupplätelser på renbetesfjällarna och områdena ovanför odlingsgränsen. Medel härtill har anvisats av bl. a. stiftelsen Norrlandsfonden. 1964 års rennäringsakkunniga

har räknat med att nämnda tre tjänster skall mera stadigvarande knytas till berörda lantbruksnämnder för vissa uppgifter.

Utredningen förutsätter att vissa öppna frågor skall behandlas i samband med att beslut fattas med anledning av förslagen beträffande bl. a. fritidsfiskets servicefrågor. Utredningen erinrar om att fiskerilaboratorietredningens betänkande angående fiskeristyrelsens laboratorieverksamhet m. m. (Stencil Jo 1965: 4) bereds inom jordbruksdepartementet. Vid uppbyggnaden av fiskeristyrelsen och dess laboratorieorganisation bör enligt utredningens mening hänsyn tas till fritidsfiskets behov och önskemål. Som en öppen fråga nämner utredningen vidare fiskeriintendentorganisationens ställning i förhållande till lantbruksnämndernas fiskerikonsulenter.

Utredningen har även tagit upp frågan om behovet av utbildning för fiskerikonsulenterna med hänsyn till fritidsfiskets speciella önskemål. Som exempel anger utredningen fastighets-, skiftes- och fiskerättsliga frågor i samband med bildande av fiskevårdsområden och förvaltning av samfällda fisken, företagsekonomiska frågor samt anläggnings- och byggnadstekniska spörsmål vid planering av anläggningar för fritidsfiske, turistnäringens intressen i samband med regional fritidsfiskeplanering samt biologiska frågor i samband med fritidsfiskeplanering såsom vatten- och annan miljövård, fisk-sjukdomar och introduktion av främmande fiskarter. Utredningen skisserar en utbildningsgång som innebär en kurstid av sex månader med högst tio elever i varje omgång. Samtliga fiskerikonsulenter hos lantbruksnämnderna bör utbildas, dvs. med de nya konsulenterna i runt tal 40. Utbildningen kan alltså vara genomförd efter något mer än två år. Det förutsätts ankomma på fiskeristyrelsen att avge förslag till närmare utformning av och föreskrifter i övrigt om denna utbildning samt till finansieringen.

Statens fiskevatten. Beträffande utnyttjandet av statens fiskevatten för fritidsfiske framhåller utredningen inledningsvis, att domänverkets verksamhet för att förse fritidsfisket med goda fiskevatten är av utomordentlig betydelse. Ännu bättre utnyttjande av vattnen bör enligt utredningen kunna nås om domänverkets verksamhet på området görs mera känd för allmänheten.

Utredningen riktar viss kritik mot domänverkets förvaltning av statens fiskevatten. Sålunda anser utredningen att domänverket har en i viss mån negativ inställning när det gäller att ansluta statligt fiskevatten till fiskevårdsområde. Vidare anmärker utredningen på att domänverket strävar efter att söka undanskifta fiskevatten.

Utredningen förordar att 1951 års förvaltningskungörelse med tillämpningsföreskrifter ses över och arbetas om. Därvid bör bland former för att utnyttja statens fisken anslutning som delägare i fiskevårdsområde nämnas vid sidan av upplåtelse mot avgäld. Nödvändigheten av samarbete och sam-

råd mellan dem som förvaltar statens fiskevatten och lokala resp. centrala fiskerimyndigheter bör understrykas starkare, bl. a. med hänsyn till att länsfiskeritjänstemännen numera är helt statsanställda. Vid översynen bör också prövas den av 1967 års riksdag (JoU 36, rskr 344) upptagna frågan om klarare bestämmelser vad gäller avvägningen mellan yrkesfiskares och andra gruppers intressen. Riksdagens uttalanden härom föranleddes av motioner om sådan ändring av förvaltningsbestämmelserna att fiske med fast redskap i första hand skall förbehållas yrkesfiskare eller annan fiskare för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse.

Allmänt understryker utredningen att förvaltningsbestämmelserna bör moderniseras. Ett ytterligare skäl att ändra och modernisera bestämmelserna är enligt utredningen att den affärsmässiga och allmänt ekonomiska synpunkten på utnyttjandet av statens fisken i vissa fall kan leda till att syftet med statens förvärv av områden med fiskerätt motverkas. Detta kan gälla bl. a. sådana områden som förvärvats av statens naturvårdsverk, t. ex. Bulleröarkipelagen i Stockholms skärgård.

Fisketillsynen. Enligt vad utredningen erfarit förekommer ett omfattande olovligt och olaga fiske åtminstone inom vissa områden. Förhållandena har av de regionala fiskeritjänstemännen uppgetts vara särskilt svårartade när det gäller laxartad fisk samt hummer och kräfta. Utredningen finner det därför vara angeläget att fisketillsynen effektivteras. Som ett sätt att göra detta hänvisar utredningen till sitt förslag till ändringar i åtalsreglerna beträffande olovligt fiske och ändrade straffskalor för brott mot fiskebestämmelser. Nämda förslag behandlas i det följande under avsnittet om vissa ändringar i fiskelagstiftningen.

En ytterligare väg att förbättra fisketillsynen som utredningen pekar på är att rusta upp fisketillsynsmanorganisationen i fråga om bl. a. utbildning, ekonomisk ersättning och hjälpmedel. Behovet av utbildning motiveras med de ökade befogenheter för tillsynspersonalen när det gäller att använda tvångsmedlen husrannsakan och kroppsvisitation som följer av utredningens förslag till ändrade straffbestämmelser. Eftersom tullverkets kustbevakningspersonal och polisen får anses ha tillräcklig utbildning och erfarenhet för sina funktioner som fisketillsynsmän kan utbildningen begränsas till de tillsynsmän som förordnas av fiskeristyrelsen eller länsstyrelserna enligt instruktionen den 20 maj 1955 (nr 274, ändrad 1967: 416) för fisketillsynsmän. Frågan om ekonomisk ersättning till personer som inte har fisketillsyn som tjänsteuppgift ser utredningen som väsentlig för att få till stånd en effektiv tillsynsorganisation. Behovet av hjälpmedel för tillsynen gör sig enligt utredningen gällande framför allt i fråga om insjöar och strömmande vatten.

Utredningen föreslår att fiskeristyrelsen får i uppdrag att lägga upp ett riksomfattande utbildningsschema för de fisketillsynsmän som förordnas enligt nämnda kungörelse 1955: 274. Ett riktmärke för utbildningen bör

vara att sammanföra jakt- och fisketillsynen framför allt i skogsregionerna. Fiskeristyrelsen bör även få i uppdrag att i samråd med rikspolisstyrelsen utreda frågan om ekonomisk ersättning till vissa tillsynsmän. Rikspolisstyrelsen bör utreda frågan om tekniska hjälpmedel för fisketillsynen.

Statsbidrag vid förrättning för bildande av fiskevårdsområde. För att stimulera till ett ökat bildande av fiskevårdsområden bör enligt utredningens mening statsbidragen till förrättningskostnaderna härför förbättras. Med hänsyn till att fiskeristyrelsen numera har dispositionsrätten till avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen i bl. a. förevarande fall har utredningen endast lagt fram förslag till vissa riktlinjer i nämnda avseende som det bör få ankomma på styrelsen att tillämpa. Förslaget innebär i huvudsak att upp till 100 % av förrättningskostnaderna bör kunna utgå i statsbidrag efter prövning av fiskevårdsområdes stadgar och beslut om fiskets nyttjande samt övriga omständigheter. Differentieringen nedåt av statsbidraget bör inte fastställas genom generella direktiv utan få bero av styrelsens prövning i det särskilda fallet. Statsbidrag bör liksom f. n. kunna utgå även då ansökan om bildande av fiskevårdsområde har avslagits. Fiskeristyrelsen bör också kunna på ansökning av förrättningsman och efter hörande av länsstyrelsen få tilldela lämpligt avpassade förskott på förrättningskostnader.

Om belastningen på de s. k. 2:10-medlen skulle stiga till följd av ökad takt och omfattning beträffande bildandet av fiskevårdsområden förefaller det enligt utredningen inte vara uteslutet att andra medel än fiskeavgifter måste anlitas för ifrågavarande statsbidrag.

Allmän fiskeavgift. Utredningen har lagt fram förslag till lag om allmän fiskeavgift. Enligt förslaget skall med vissa undantag den som vill fiska inom rikets vattenområden betala allmän fiskeavgift för kalenderår. Bevis om erlagd avgift skall medföras vid fisket och på begäran visas för fisketillsynsfunktionär. Av influtna avgifter skall bildas en fond för främjande av fritidsfisket inom riket. Beslut om användningen av medlen skall fattas av en särskild styrelse som utses av Kungl. Maj:t. Den som fiskar utan att ha betalt avgiften skall straffas med böter. Kungl. Maj:t bör fastställa avgiftens storlek och meddela närmare föreskrifter för tillämpningen av lagen.

Avgiften kan enligt utredningen åtminstone till en början sättas till 10 kr. om året. Med en avgift av denna storlek och med ett beräknat antal av ca 1 milj. avgiftspliktiga fiskande flyter 10 milj. kr. om året in i avgifter. Kostnaderna för uppbörd och redovisning kan antas uppgå till ca 15 % av nämnda belopp. Nettot på avgiften blir således ca 8,5 milj. kr. per år. I styrelsen för fonden bör finnas representanter för fiskeridadministrationen, fritidsfiskeintresset, kommunförbunden och fiskevattenägarna.

Utredningen anser att fiskeavgiftsmedlen i främsta rummet bör disponeras för investeringsbidrag till kommuner m. fl. som vill satsa på fritidsfiskeanläggningar av olika slag. Som exempel på ändamål nämner ut-

redningen i första hand anskaffning och iordningsställande av fiskevatten som är lämpade för fritidsfiske. Häri ingår såväl fiskevårdande åtgärder såsom anskaffande och vidmakthållande av lämpliga fiskbestånd som mera indirekta främjandeåtgärder, t. ex. anläggande av bilvägar samt parkerings- och campingplatser. Vidare finner utredningen det vara tänkbart att satsa på fiskodlingsanläggningar av högrationaliserad typ i allmän eller enskild regi i syfte att hålla den uppåtgående trenden i prisbildningen på utsättningsfisk nere.

I fråga om den allmänna fiskeavgiften har *särskilt yttrande* avgetts av *ledamoten af Klintberg*, som har uttalat uppfattningen att avgiftsbeläggning på fisket inte bör ske. Som motiv härför har i yttrandet särskilt framhållits bl. a. följande omständigheter.

Något verkligt behov av avgiften har inte påvisats. Det finns tillgång till de särskilda fiskeavgifter som döms ut i vattenmål med stöd av 2 kap. 10 §, 6 kap. 9 § och 8 kap. 34 § vattenlagen. Det enda egentliga skäl som har åberopats till stöd för att införa en allmän fiskeavgift vid sidan om avgifterna enligt vattenlagen är att medel behövs för åtgärder i kommunal och enskild regi. I vilken omfattning sådana åtgärder är aktuella är dock inte känt. Vidare skulle en allmän fiskeavgift bli till nytta endast för en mindre del av de avgiftspliktiga. Sannolikt fiskar flertalet i fiskevatten som de har del i, särskilt lantbefolkningen, eller i frifiskevatten. Dessa kan inte gärna få någon nytta av den särskilda fritidsfiskeservicen. Det mindre antal verkligt fiskeintresserade som vill utnyttja de tilltänkta serviceanordningarna bör i stället få betala för dessa genom att lösa fiskekort e. d. Utländska erfarenheter tyder på att det är fullt möjligt att få sådana anordningar lönsamma.

Remissyttrandena

Remissinstanserna betonar allmänt fritidsfiskets stora betydelse som källa till rekreation för en betydande del av befolkningen. Genomgående understryks behovet av stöd från det allmännas sida för att främja fritidsfisket särskilt när det gäller tillgången på vatten med goda fiskbestånd och serviceanordningar av olika slag. Utredningens förslag beträffande det ställiga stödet biträds helt eller i allt väsentligt på flertalet punkter. I vissa avseenden lämnas från en del håll uppgifter och synpunkter som kompletterar utredningens. Den starkaste kritiken mot utredningens förslag gäller frågan om införande av en allmän fiskeavgift.

Allmänna synpunkter på den hittillsvarande utvecklingen av fritidsfisket anförs inledningsvis av bl. a. *Fiskefrämjandet*, som därvid särskilt berör frågan om samhällets insatser för denna utveckling. Enligt Fiskefrämjandets mening har det allmänna visat passivitet gentemot fritids-

fisket vilket har lett till bristande statliga åtgärder, en i väsentliga avseenden föråldrad lagstiftning och en administration som inte är anpassad till dagens situation. Som en av orsakerna härtill anges att kunskaperna om fritidsfiskets omfattning, struktur och utvecklingstendenser är brisfälliga. Vidare framhålls att fiskeristyrelsen visserligen har att beakta även fritidsfiskets intressen men endast inrymmer representanter för yrkesfisket och fiskhandeln.

Samordningen med den övriga allmänna friluftssektorn betecknas som otillfredsställande. Bl. a. påpekas att kortfiskeområdena f. n. inte betraktas som friluftsanläggningar och inte finns med bland de typer av anläggningar till vilka bidrag kan utgå ur statens friluftsfond. Slutligen hävdas att det vid bedömningen av åtgärder som krävs på grund av fritidsfiskets snabba utveckling har fästs för stor vikt vid motsättningar mellan yrkes- och fritidsfisket. Fiskefrämjandet är sålunda av den bestämda uppfattningen att dessa motsättningar har minskat och att de i regel har gällt deltidsfisket och inte fritidsfisket.

Även *statens naturvårdsverk* understryker fritidsfiskets ställning som en av flera friluftsjaktiveriteter. Verket framhåller att det är angeläget att åtgärder för att främja fritidsfisket samordnas med naturvårdsverksamhet och stödet till friluftslivet i allmänhet.

Vad gäller frågan om ökad tillgång på fritidsfiskevatten delar remissinstanserna allmänt utredningens uppfattning att det inte är realistiskt att räkna med ett vidgat frifiske. Remissinstanserna ansluter sig således till utredningens ståndpunkt att ansträngningarna i stället i princip bör inriktas på att öka antalet frivilliga upplåtelser av fiskerätt genom t. ex. smidigare lagregler, ökad personalservice och förbättrat ekonomiskt stöd.

Fiskefrämjandet och flera andra remissinstanser anser att utredningen borde låtit utföra en statistisk undersökning för att få underlag för att bedöma behovet och utformningen av de statliga åtgärderna för att främja fritidsfisket. Andra remissinstanser, t. ex. *fiskeriintendenten i Övre södra distriktet*, godtar att en sådan undersökning inte har gjorts med hänsyn bl. a. till den tidsutdräkt som den skulle ha föranlett. Samtidigt understryks vikten av att statistiskt material rörande fritidsfisket fortlöpande skaffas fram som grund för fortsatta åtgärder.

Förslaget att tillföra fiskerikonsumtionens organisationen fyra nya konsulenttjänster tillstyrks av *fiskeristyrelsen* — som därvid erinrar om att frågan om administrationen av de lokala statliga insatserna på fiskets område ej är långsiktigt löst — samt av bl. a. *domänverket*, *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län*, *Hushållningssällskapens förbund*, *RLF*, *Fiskefrämjandet*, *Sveriges Allmänna Fiskevårdsförbund* och *Sveriges fiskevattenägarförbund*.

Lantbruksstyrelsen samt *länsstyrelsen* och *hushållningssällskapet i Jönköpings län* ifrågasätter om inte konsumentorganisationen i stället bör för-

stärkas med ett antal assistenter. *Svenska Fiskeritjänstemannaförbundet* föreslår att en assistentbefattning inrättas för varje län.

Statskontoret finner inte att det av utredningen redovisade underlaget för förslaget om de nya konsulenttjänsterna är sådant att ämbetsverket enbart på dessa grunder kan tillstyrka det. Enligt *lantbruksstyrelsens* mening bör en översyn av fiskerikonsulentorganisationen och fiskeriintendentorganisationen få föregå det slutliga ställningstagandet till den av utredningen aktualiserade personalfrågan.

Avdelningsföreståndaren vid sötvattenslaboratoriet anför att fiskeriintendenterna under en följd av år har fått avstå från att mer intensivt följa och främja fiskevårdens utveckling inom sina län. Orsaken är den stora arbetsbelastningen med vattenmål. I den mån detta arbete minskas bör intendenterna kunna utnyttjas som rådgivare eller initiativtagare vid förvaltning av samfällda fisken, inrättandet av fiskevårdsområden m. m.

Vad utredningen har anfört i fråga om arbetsuppgifterna för de föreslagna nya konsulenterna har i allmänhet inte föranlett några erinringar från remissinstansernas sida. *Domänverket* framhåller vikten av att konsulenterna i fråga verkar som samordningsorgan vid fritidsfiskeplaneringen i regionen.

Utredningens uppfattning om behovet av utbildning av fiskerikonsulenterna med hänsyn till de ökade och nya uppgifterna på fritidsfiskets område delas i allmänhet av remissinstanserna. *Avdelningsföreståndaren vid sötvattenslaboratoriet* anser att vidareutbildningen även bör omfatta fiskeriintendenterna. Enligt *domänverket* bör den stå öppen över huvud taget för personer med fiskerikonsulent- eller motsvarande utbildning som ägnar sig åt eller ämnar syssla med fritidsfiskefrågor, alltså även bl. a. domänverkets fiskeritjänstemän.

Utredningens synpunkter i fråga om förvaltningen av statens fisken har behandlats i ett mindre antal yttranden. Olika meningar har därvid kommit till uttryck.

Fiskeristyrelsen finner det önskvärt att statsmakterna klart anger sin inställning i fråga om användningen av statens fiskevatten. Detta kan enligt styrelsen ske t. ex. i samband med den av utredningen föreslagna omarbetningen av 1951 års förvaltningskungörelse och tillämpningscirkulär. Därvid bör närmare anvisningar ges även för samverkan mellan berörda myndigheter.

Utredningens kritik av förvaltningen av de statliga fiskevattnen bemöts av *domänverket* som anför i huvudsak följande.

Enligt verkets mening bör anslutning som delägare i fiskevårdsområde i princip komma i fråga endast i sådana fall där detta kan beräknas medföra tillfredsställande avkastning av fisket i form av inkomster för staten. Talet om en negativ inställning hos domänverket till fiskevårdsområden är svagt underbyggt. Av de nio områden som har bildats med stöd av LOFO är do-

mänverket delägare i tre. Med hänsyn till att verkets fiskeförvaltning endast berör ca 6 % av landets totala areal sötvatten ger detta snarare belägg för en motsatt bedömning. Om LOFO ändras så att staten tillförsäkras avkastning av sitt vatten i samma omfattning som de delägare som kan fiska själva torde anslutningen till fiskevårdsområden bli större inte bara från statens sida utan även från t. ex. skogsbolag och andra juridiska personer samt från sådana enskilda som inte själva är i tillfälle att fiska.

Rekommendationen att utforma förvaltningskungörelsen och tillämpningscirkuläret mera modernt kan enligt verket i och för sig anses berättigad. Verket ser dock f. n. inget påtagligt behov av att omarbeta kungörelsen.

Vad gäller frågan om riksdagens önskemål med anledning av vissa motioner om bättre tillgodoseende av yrkesfisket anför verket att dess praxis helt stämmer överens med motionärernas önskemål. Utredningens förslag i denna del är därför helt omotiverat. Beträffande upplåtelser utan avgift finns enligt verkets mening inte tillräckliga skäl att slopa kravet på tillstånd av Kungl. Maj:t. Vidare framhåller verket att det inte ser något skäl för att fiskeupplåtelser inom områden som har förvärvats med särskilda naturvårdsändamål skall ges avgäldsfritt. Verket anför slutligen att det vad gäller skifte eller fiskedelning av oskiftade fiskevatten är att förvänta att den nu föreslagna lagen om förvaltning av samfällda fisken skall minska antalet fall då detta förfarande måste tillgripas. Behovet skulle ytterligare minska om verkets önskemål i fråga om bildandet av fiskevårdsområden beaktas.

Kammarkollegiet anför att det från fritidsfiskets synpunkt i vissa lägen kan vara direkt till nackdel om statens enskilda fiskevatten tvingas in i fiskevårdsområden. Huruvida fritidsfisket i de enskilda fallen har något att vinna på att oskiftade statliga vatten inbegrips i fiskevårdsområden torde ofta vara tveksamt. I sista hand blir det alltid beroende av hur delägarna vid kommande fiskestämma beslutar om utnyttjandet av fisket. Enligt kollegiets mening skulle fritidsfisket mest gagnas av att domänverket, vars inkomster i betydande utsträckning baseras på fritidsfiske, själv får bestämma om och på vilka villkor en anslutning till fiskevårdsområde kan medges. Statens enskilda fiskevatten bör således inte anslutas till fiskevårdsområden med mindre detta har bedömts som lämpligt från domänverkets och därmed regelmässigt också från fritidsfiskets synpunkt. *Statens vattenfallsverk* uttalar förståelse för domänverkets tvekan att ansluta av domänverket förvaltade vatten till fiskevårdsområden av bl. a. ekonomiska skäl.

Utredningens uppfattning att fisketillsynsmannao rg a n i s a t i o n e n bör effektiveras delas allmänt av remissinstanserna. Förslaget att utbildnings- och avlöningsfrågorna samt frågan om anskaffande av hjälpmedel för tillsynen skall utredas har inte föranlett några erinringar.

Utredningens förslag i fråga om höjda statsbidrag till förrättningskostnaderna vid bildande av fiskevårdsområden har föranlett delade meningar bland remissinstanserna.

Positiva till förslaget är bl. a. *länsstyrelserna i Stockholms, Gävleborgs och Norrbottens län, fiskeriintendenterna i Övre norra och Mellersta distriktet* samt i *Österhavets distrikt, RLF och Hushållningssällskapens förbund*.

Förslaget avstyrks av *fiskeristyrelsen*, som påpekar att verksamheten ytterst syftar till att ge delägarna direkta eller indirekta vinster. Med hänsyn till det intresse som det allmänna samtidigt har av verksamheten finns det däremot enligt styrelsen mening god motivering för den fördelning av kostnaderna som de nuvarande statsbidragsreglerna medför. *RRV* kan inte finna den omständigheten att fiskeristyrelsen numera disponerar berörda avgifter enligt vattenlagen i och för sig böra föranleda ändrade bidragsvillkor. *Sveriges Fiskares Riksförbund* är tveksamt om det är lämpligt med statsbidrag upp till 100 % och anser att de blivande delägarna bör visa sådant intresse för tillkomsten av fiskevårdsområdet att de kan vara beredda att själva bestrida åtminstone en del av sådana kostnader.

Enligt *domänverket* är några mera omfattande bidrag motiverade endast om företaget är av mera allmänt intresse, dvs. om upplåtelse av fiskerätt till allmänheten avses komma till stånd i någorlunda stor omfattning. Liknande synpunkter anförs av bl. a. *överlantmätaren i Stockholms län, Fiskefrämjandet* och *Sveriges Allmänna Fiskevårdsförbund*.

Flertalet remissinstanser avstyrker att en allmän fiskeavgift införs. Detta gäller bl. a. *riksåklagaren, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Övre Norrland, kammarkollegiet, statskontoret, RRV, statens vattenfallsverk, lantbruksstyrelsen, statens naturvårdsverk, Mellanbygdens vattendomstol, länsstyrelserna i Jönköpings, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län, RLF* samt *Svenska turistföreningen*. I allmänhet åberopar remissinstanserna härvid de skäl mot att fiskeavgift införs som anförts i af Klintbergs särskilda yttrande. Från flera håll påpekas särskilt de praktiska olägenheter som skulle vara förbundna med en allmän fiskeavgift då det gäller uppborren och kontrollen.

De remissinstanser som tillstyrkt en allmän fiskeavgift framhåller att betydande behov av medel finns för olika åtgärder för att främja fritidsfisket. *Fiskeristyrelsen* anser att användningsområdet för avgiftsmedlen bör vidgas till att avse fiskefrämjande åtgärder i största allmänhet. Bl. a. bör statsbidragskostnaderna för fiskevårdsområdes bildande framdeles bestridas med ifrågavarande fondmedel. *Fiskeriintendenten i Mellersta distriktet* och *fiskeriintendenten i Övre södra distriktet* betonar behovet av fiskevård m. m. på allmänna och fria vattenområden. *Avdelningsföreståndaren för sötvattenslaboratoriet* visar på en rad användningsmöjligheter t. ex. forskning om fritidsfisket på den samhällsvetenskapliga sidan, uppförandet av statliga fiskodlingsanstalter för att besätta frivattnen med eftertraktade fiskar, förbättrad utbildning och utökning av konsulentkåren, förbättrad fisketillsyn, bidrag eller lån till bildandet av fiskevårdsområden, m. m.

Enligt *domänverket* bör medlen kunna användas bl. a. för fiskeriundersökningar som är av allmänt intresse men inte får statsstöd, för enskild försöksverksamhet inom fiske och fiskevård, för upplysningsverksamhet inom nämnda områden samt för stöd till fiskets olika organisationer. När det gäller sådana anläggningar som parkerings- och campingplatser m. m. anser styrelsen att även medel från friluftsfonden bör kunna anlitas. Sålunda bör enligt styrelsens mening ett intensivt utnyttjat kortfiskeområde med erforderliga serviceanordningar betraktas som en friluftsanläggning, som är jämförbar åtminstone med t. ex. ett friluftsbad.

Hushållningsällskapens förbund finner det lämpligt att avgiftsmedlen används bl. a. för att iordningställa moderna och ändamålsenliga fiskodlingsanläggningar i syfte att minska kostnaderna för inplanterad fisk. *Sveriges fiskevattenägarförbund* anför också att ett stöd till fiskodlingsverksamhet skulle bidra till lägre kostnader för inplanteringsfisk och skapa bättre möjligheter till en framtida planering med sjukdomskontroll och kvalitetsinriktad produktion som följd.

Beträffande användningsområdena nämner *Fiskefrämjandet* bl. a. praktiskt-ekonomiskt inriktad försöksverksamhet beträffande såväl fiskevård som service- och upplåtelsefrågor, utbildning av fiskeinstruktörer och ungdomsledare samt annan kursverksamhet på fritidsfiskets område, konsumentupplysning rörande fiskeutrustning, bidrag eller lån till särskilt omfattande fiskevårds- och andra åtgärder av väsentlig betydelse för den fiskande allmänheten, stöd åt den del av fritidsfiskeorganisationernas arbete som kommer allmänheten till godo samt serviceanordningar såsom båtuthyrning o. d. i anslutning till frivatten m. m.

Sveriges Fiskares Riksförbund anser att medlen bör få användas till främjande av fisket i allmänhet, eftersom de åtgärder som främjar fisket oftast blir till gagn för både yrkesfiske, husbehovsfiske och fritidsfiske.

Styrelsen för *Svenska kommunförbundet* och flera andra remissinstanser anvisar olika vägar för att på annat sätt än genom en fiskeavgift finansiera eller lämna stöd till anordningar för fritidsfisket. Oftast hänvisas härvid till finansiering skattevägen. Från vissa håll hävdas att kortfiskeverksamheten bör kunna göras helt eller till stor del självbärande genom höjning av priserna på fiskekortet.

Lantbruksstyrelsen anför att en finansiering med skattemedel ligger närmast till hands av såväl ekonomiska som andra skäl, eftersom fritidsfiske i olika former utövas av en stor del av befolkningen. Enligt styrelsens mening bör ställningstagandet rörande en fiskeavgift föregås av en mer ingående undersökning om de medelsbehov som kan komma att föreligga, fondmedlens förvaltning, destination m. m. Kortfiskevattnen bör dock kunna göras självfinansierade redan i avvaktan på vad en sådan utredning kan komma att leda till. För att underlätta anskaffningen av kapital för de in-

vesteringar som krävs för att iordningställa kortfiskevatten samt för fiskodlingsanläggningar o. d. bör enligt lantbruksstyrelsen kunna lämnas statlig lånegaranti.

Departementschefen

Fritidsfisket har sedan gammalt en fast förankring bland stora delar av befolkningen i vårt land. I äldre tider var ofta själva fångsten det dominerande motivet för fisket genom det bidrag till hushållet som den innebar. På vissa håll spelar detta motiv alltjämt en inte oväsentlig roll vid fisket på fritid. Gemensamt för många fritidsfiskare är att de upplever fisket som ett stimulerande sätt att komma i kontakt med naturen och som en värdefull rekreation. I den starka utvecklingen av fritidsfisket under de senaste decennierna synes rekreativmomentet ha blivit alltmer framträdande.

Flera orsaker har samverkat till fritidsfiskets utveckling, främst höjningen av den ekonomiska standarden och den arbetstidsförkortning som ägt rum under de senaste decennierna. Även om statistiken vad gäller antalet fritidsfiskare är osäker, råder det ingen tvekan om att fritidsfisket i dag är en av våra vanligaste fritidsaktiviteter. Det räcker att hänvisa till fritidsutredningens undersökning år 1963 och fritidsfiskeutredningens därpå grundade bedömning att mellan en halv och en miljon människor har fritidsfiske som huvudsaklig eller i vart fall betydande fritidsaktivitet. Minst lika många människor kan dessutom antas fiska mera tillfälligt på sin fritid.

En grundläggande förutsättning för fritidsfiskets utveckling är självfallet att det finns en god tillgång på fiskevatten. Vårt land är i detta avseende väl gynnat genom dess långa kuster och dess rikedom på sjöar och strömmande vatten. Som tidigare har nämnts är betydande vattenarealer tillgängliga för bl. a. fritidsfiskare enligt vattengräs- och fiskerättslagarna. Vidare upplåter staten stora områden för kortfiske framför allt genom domänverket. Kommuner, skogsbolag och enskilda fiskerättsägare i övrigt upplåter också i avsevärd omfattning vatten för fritidsfiske.

Statens stöd till fritidsfisket har hittills främst varit av indirekt natur. I den föregående redogörelsen har berörts den service i olika former som lämnas fritidsfisket genom fiskeriadministrationen. Inte minst har resultaten av sötvattenslaboratoriets forskning och undersökningar bl. a. när det gäller utplantering av fisk stor betydelse för fritidsfisket. Detsamma gäller statens stöd till olika anläggningar för det rörliga friluftslivet. I detta sammanhang bör även nämnas statens naturvårdsverks inköp av värdefulla naturområden för friluftsliv. Till dessa områden hör nämligen i en del fall vatten som kan utnyttjas för fritidsfiske.

Fritidsfiskeutredningens betänkande och de synpunkter från myndigheter och organisationer som har förts fram vid remissbehandlingen av betänkandet innebär enligt min mening en i många avseenden värdefull kartlägg-

ning av fritidsfiskefrågorna. Utredningen har övervägt olika möjligheter att öka *tillgången på fritidsfiskevatten*. Jag delar utredningens av remissinstanserna allmänt biträdda uppfattning att detta bör ske genom åtgärder som stimulerar till fler frivilliga upplåtelser av fiskevatten för detta ändamål. Förutsättningarna härför kan väntas öka bl. a. i samband med att yrkesfisket minskar i främst vissa insjövatten. På många håll kan möjligheterna till fritidsfiske också förbättras genom olika slag av fiskevårdsåtgärder. Bl. a. mot denna bakgrund finns inte nu anledning att överväga möjligheterna att öka rätten till frifiske genom ändringar i vattengräns- och fiskerättslagarna.

Statens främjande av fritidsfisket bör självfallet inriktas på att skapa möjligheter att i ökad omfattning tillgodose allmänhetens krav på en ändamålsenlig utveckling av fritidsfisket. De åtgärder som därvid vidtas bör såsom anförts av olika remissinstanser ses som ett led i det allmännas stöd till friluftsliv och naturvård i stort. Bl. a. på grund härav är jag inte beredd biträda utredningens förslag till en allmän fiskeavgift. Som framgått av den föregående redogörelsen har också flertalet remissinstanser av principiella eller praktiska skäl ställt sig avvisande eller starkt tveksamma till förslaget. Åtgärderna för att främja fritidsfisket bör utformas så att de inte inkräktar på yrkesfisket eller husbehovsfisket i de trakter där sådant fiske fortfarande bedöms ha betydelse som tillskott till försörjningen.

Vid planering för friluftslivet och naturvården bör enligt min mening ökad hänsyn tas till fritidsfisket. Det är sålunda önskvärt att möjligheter till fritidsfiske öppnas inom naturområden där förutsättningar finns härför och där andra statliga insatser görs för att främja friluftslivet. Vidare kan även inom områden där fritidsfisket dominerar finnas behov av serviceanordningar av den typ som omfattas av statens stöd till friluftslivet från friluftsfonden m. m. Exempel härpå är övernattningsstugor, campingplatser, parkeringsplatser, spår och leder, informationsskyltar m. m. Som förut framhållits ligger det inom ramen för fiskeristyrelsens instruktionsenliga uppgifter att vidta åtgärder för att främja fritidsfisket. I fråga om var åtgärderna till förmån för fritidsfisket regionalt skall sättas in bör med hänsyn till det önskvärda i en samordning med stödet till det rörliga friluftslivet fiskeristyrelsen ha nära kontakt med statens naturvårdsverk.

Vad gäller utvecklingstendenserna på fritidsfiskets område och de problem som är förknippade därmed i t. ex. ekonomiskt avseende har fiskeriadministrationen tillgång till en del statistiskt och annat material. Det är självfallet nödvändigt att fortlöpande följa utvecklingen så att service och andra åtgärder för att främja fritidsfisket används där de bäst behövs. Ett aktuellt underlag för myndigheternas handlande inom olika regioner kommer på så sätt att inhämtas efter hand.

Utredningen och remissinstanserna har behandlat fiskeriorganisationens *personalresurser*. Utredningen har föreslagit att fritidsfiskets behov av rådgivning, planering och förrättningar m. m. i ökad utsträckning skall tillgodo-

ses av de statliga fiskerikonsulenterna. I likhet med remissinstanserna finner jag detta vara lämpligt. Även fiskeriintendenterna bör i den utsträckning så är möjligt kunna utföra vissa mera kvalificerade uppgifter när det gäller fritidsfisket. I detta sammanhang vill jag meddela, att jag avser att senare återkomma till Kungl. Maj:t med frågan om tillkallande av sakkunniga med uppgift att se över vissa delar av den statliga fiskeradministrationen samt lantbruksnämndernas fiskerikonsulentorganisation.

För att fritidsfiskets behov av service skall kunna tillgodoses i önskvärd omfattning har utredningen föreslagit, att konsulentorganisationen vid lantbruksnämnderna förstärks med fyra konsulenttjänster med vissa större tjänstgöringsområden. Som exempel på arbetsuppgifter för konsulenterna har utredningen angett vissa förrättningar för inrättande av fiskevårdsområden samt större primär- eller landstingskommunala planeringsarbeten för fritidsfiskeanläggningar. Såsom nämnts bör en översyn ske av bl. a. fiskerikonsulentorganisationen. Även om organisationen sedermera kan komma att ändras till följd av översynen bör enligt min mening nu ske en viss förstärkning av denna. Härigenom blir det möjligt att redan nästa budgetår öka insatserna. Medel härför har beräknats med 222 000 kr. under det i prop. 1969: 1 (bil. 11 s. 16) föreslagna anslaget till lantbruksnämnderna. Närmare ställning till sådana frågor som typ av personal, arbetsuppgifter, placering och tjänstgöringsområde bör efter Kungl. Maj:ts bemyndigande tas av lantbruksstyrelsen, som därvid bör samråda med fiskeristyrelsen.

I likhet med utredningen och remissinstanserna anser jag det vara värdefullt att fiskerikonsulenterna utbildas ytterligare i olika fritidsfiskefrågor. Utbildningen bör i möjlig utsträckning stå öppen även för andra personer i allmän eller enskild verksamhet som ägnar sig åt eller ämnar syssla med arbetsuppgifter på detta område. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i fråga om denna utbildning i annat sammanhang.

Vid remissbehandlingen av fritidsfiskeutredningens betänkande har aktualiserats frågan om att företrädare för fritidsfisket skall ingå i fiskeristyrelsen. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att styrelsen ökas med en sådan ledamot.

Vid remissbehandlingen av fritidsfiskeutredningens betänkande har från vissa håll föreslagits att medel från fonden för friluftslivets främjande skall få tas i anspråk även för åtgärder för fritidsfisket. Stöd ur friluftsfonden har hittills inte lämnats för åtgärder som omedelbart hänför sig till fritidsfiske och fiskevård såsom fiskebryggor, andra anordningar i vattnet för att främja fisket, fiskutplantering, fiskodling m. m. Däremot har stöd lämnats från fonden till byggnader och andra anläggningar, t. ex. friluftsgårdar, raststugor o. d. som har betydelse för fritidsfisket. Direkt fiskefrämjande åtgärder av nyss nämnt slag bör kunna stödjas från statens sida på annat sätt än genom statliga bidrag. Jag lägger i det följande fram förslag till en ny stödform.

Beträffande frågan om vilka åtgärder för att främja fritidsfisket som staten bör stödja har fritidsfiskeutredningen och remissinstanserna lämnat vissa synpunkter i samband med behandlingen av förslaget om införande av en allmän fiskeavgift. Särskilt har nämnts att stöd behövs för att ställa i ordning fiskevatten som är lämpade för fritidsfiske med hänsyn till bl. a. fiskbeståndet, anskaffande och vidmakthållande av lämpliga fiskbestånd samt fiskodlingsanläggningar av högrationaliserad typ i allmän eller enskild regi. Behovet av kapital för fiskevårdande åtgärder har ökat betydligt, bl. a. vid anläggande av stora kortfiskeområden med tillfällen till fångst av olika fiskslag. Investeringskostnaderna för att ställa i ordning goda fiskevatten har uppgetts bli särskilt höga då mera betydande insatser skall göras för att förse vattnen med laxfisk, i synnerhet fångstfärdig fisk. Samtidigt är det i många fall relativt svårt att anskaffa säkerhet för att få banklån till de investeringar som fordras för att göra vattnen attraktiva för fiskekorts-köpare.

Mot bakgrund härav kan jag biträda lantbruksstyrelsens förslag att *statlig kreditgaranti* skall få beviljas för lån till vissa investeringar som främjar fritidsfisket. Kreditgaranti bör i första hand få lämnas till sådana investeringar i kortfiskeområden, som hänför sig till fiskets bedrivande och fiskevården. Såsom lantbruksstyrelsen förordat bör dock garanti få ställas även för lån som avser åtgärder för att rationalisera verksamheten med fiskodling. Härför talar bl. a. önskvärdheten av att hålla priserna på utsättningsfisk nere. Kreditgaranti bör i regel endast beviljas enskild sammanslutning som är juridisk person. Garanti bör lämnas endast om medel annars inte kan anskaffas genom banklån e. d. på grund av svårigheter att ställa bankmässig säkerhet. För garanti bör dock tillfredsställande säkerhet lämnas så långt detta är möjligt. Allmänt bör gälla att garanti får lämnas endast om projektet bedöms ha tillfredsställande ekonomisk bärkraft.

Som allmänna förutsättningar för att kreditgaranti skall få beviljas för lån till investeringar i kortfiskeområden bör i övrigt gälla i huvudsak följande. Kortfiskeområdet bör drivas av sammanslutning som nyss angetts. Att statens eller kommuns vatten ingår i t. ex. fiskevårdsområde som upplåts för kortfiske bör ej utgöra hinder för att garanti lämnas annat än om nämnda vatten omfattar mer än hälften av den upplåtta vattenarealen. I det senare fallet anser jag det ligga i statens eller kommunens eget intresse att effektivisera verksamheten. Andra vägar att finansiera åtgärderna bör då anlitas än den nu föreslagna. Vidare bör kortfiskeområdet ha en sådan omfattning och ett sådant läge att det utnyttjas eller kan väntas bli utnyttjat av fritidsfiskare i större utsträckning. Detta kan självfallet gälla såväl områden i närheten av tätorter som områden vilka huvudsakligen besöks i samband med semester och andra längre ledigheter. En viss prioritering bör ske till förmån för kortfiskeområden som fyller ett särskilt

angeläget behov med hänsyn bl. a. till bristen på fritidsfiskevatten i trakten eller regionen.

Kreditgarantigivningen till verksamhet med kortfiskeområden och fiskodling bör has om hand av fiskeristyrelsen. Styrelsen bör därvid av de skäl jag förut har angett besluta efter samråd med statens naturvårdsverk. Närmare bestämmelser för garantigivningen bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, fiskeristyrelsen få meddela.

Det är av naturliga skäl f. n. inte möjligt att närmare överblicka i vilken omfattning ifrågavarande garantigivning kommer att tas in anspråk. Jag förordar att garantiramen för budgetåret 1969/70 sätts till 2 milj. kr.

Synpunkter och förslag rörande *förvaltningen av statens fisken* med hänsyn till såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets intressen har förts fram i jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande 1967: 36 samt i fritidsfiskeutredningens betänkande och remissyttranden däröver. Bestämmelser för förvaltningen av statens fisken finns i en särskild kungörelse från år 1951 med tillämpningscirkulär. Jordbruksutskottets utlåtande har avgetts med anledning av motionsyrkanden om sådan ändring av nämnda bestämmelser att fiske med fast redskap i första hand förbehålls yrkesfiskare eller annan fiskare för vars försörjning fisket är av väsentlig betydelse. Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot syftet med berörda motioner. Samtidigt har utskottet emellertid uttalat, att någon ändring av 1951 års kungörelse inte fordras för att uppnå detta syfte, eftersom denna redan med nuvarande utformning gör en sådan tillståndsgivning möjlig som motionärerna önskat. Däremot har utskottet satt i fråga, om inte skäl kan föreligga att se över tillämpningsföreskrifterna för att ge klarare uttryck åt avvägningen mellan yrkesfiskares och andra gruppers intressen. Domänverket har i yttrande över fritidsfiskeutredningens betänkande uppgett att verkets praxis vid beviljande av tillstånd till fiske med fast redskap i av verket förvaltade vatten helt stämmer överens med motionärernas önskemål. Verket har därför inte funnit skäl föreligga att vidta särskilda åtgärder i denna fråga.

Jag vill erinra om att vad angår utsättande av fast fiskeredskap i allmänt vatten enligt gällande bestämmelser företräde skall ges åt fiskare som avsetts med de av utskottet behandlade motionerna. Sålunda får enligt 2 § lagen om rätt till fiske tillstånd att sätta ut fast fiskeredskap inte vägras innehavare av enskild fiskerätt som från det enskilda vattnet vill sträcka sådant redskap vidare ut i allmänt vatten, om det kan ske utan men för annan fiskande. Enligt 2 § kungörelsen den 8 december 1950 (nr 622, ändrad 1965: 499) med bemyndigande för fiskeristyrelsen och länsstyrelserna att lämna tillstånd till utsättande av fast fiskeredskap i allmänt vatten skall vid prövning av fråga om tillstånd för viss person att sätta ut fast fiskeredskap i allmänt vatten, i den mån inte annat följer av 2 § lagen om rätt till fiske, företräde ges yrkesfiskare eller annan fiskare för vars för-

sörjning fisket är av väsentlig betydelse. Några skäl att tillämpa andra principer i detta avseende när det gäller statens fiskevatten föreligger inte enligt min mening. Även om så heller inte sker i praktiken kan det för att undanröja den osäkerhet som kan råda härom vara lämpligt, att föreskrifter av denna innebörd tas in i bestämmelserna om förvaltningen av statens fisken. Dessa bestämmelser meddelas av Kungl. Maj:t. Jag avser att senare för Kungl. Maj:t lägga fram förslag till sådana föreskrifter.

Utredningen har tagit upp frågan om domänverkets förvaltning av statens fisken ur en annan synvinkel. Enligt utredningens åsikt för domänverket en negativ politik när det gäller att ansluta statens fisken till fiskevårdsområden. Vidare anser utredningen det vara olämpligt att domänverket söker få oskiftade vatten delade. Utredningen förordar att 1951 års förvaltningskungörelse och tillämpningscirkulär arbetas om så att bland former för att utnyttja statens fisken anslutning som delägare i fiskevårdsområde nämns vid sidan av upplåtelse mot avgäld. Vidare bör nödvändigheten av samarbete och samråd med lokala och centrala fiskerimyndigheter understrykas starkare än nu.

Utredningens kritik har bemötts av domänverket, vars uppfattning stöds av vissa remissinstanser, medan andra ansluter sig till utredningens mening. Domänverket har pekat på att det är delägare i tre av de nio fiskevårdsområden som har bildats med stöd av lagen om fiskevårdsområden. Detta förhållande ger, anser domänverket, belägg för att verket snarare är positivt än negativt inställt till fiskevårdsområden.

Enligt min mening bör frågan huruvida statens fiskevatten i visst fall skall anslutas till fiskevårdsområde i princip bedömas från samma utgångspunkter som när det gäller vatten som tillhör enskilda. Jag finner sålunda ej anledning biträda utredningens förslag att särskilda föreskrifter om anslutning till fiskevårdsområde tas in i bestämmelserna om förvaltning av statens fisken. Det bör liksom hittills få ankomma på domänverket att från fall till fall bedöma frågan om anslutning.

Ett ytterligare skäl till utredningens förslag om omarbetning av förvaltningsbestämmelserna är tanken att syftet med statsförvärv av områden med fiskerätt ibland kan motverkas av de affärsmässiga och allmänt ekonomiska intressena när det gäller statens fisken. Enligt min mening är det knappast möjligt att meddela generella bestämmelser om avvikelser i sådana och andra fall från nyssnämnda intressen. Det bör sålunda även i fortsättningen ankomma på Kungl. Maj:t att medge befrielse från upplåtelse mot avgift av statens fisken.

Utredningens förslag att bidrag av avgifter som tagits upp enligt 2 kap. 10 § vattenlagen skall kunna utgå med upp till 100 % av de egentliga förrätningskostnaderna vid bildande av fiskevårdsområde har föranlett delade meningar bland remissinstanserna. Betänkligheter mot förslaget har förts fram av bl. a. fiskeristyrelsen som anser att skäl för att höja statsbidraget

saknas, eftersom verksamheten vid fiskevårdsområde ytterst syftar till att ge delägarna direkta eller indirekta vinster.

Fråga om bidrag till förrättningskostnaderna vid bildande av fiskevårdsområde prövas av fiskeristyrelsen. Enligt hittills gällande praxis har bidrag som regel beviljats med högst 50 % av kostnaden. Bildandet av fiskevårdsområden måste anses ha en väsentlig betydelse för fritidsfisket genom att de skapar förutsättningar för tillkomsten av fler, bättre organiserade och bättre skötta kortfiskeområden. På grund härav bör det enligt min mening inte möta något hinder att bidrag i särskilda fall beviljas med högst 80 % av de egentliga förrättningskostnaderna vid bildande av fiskevårdsområde. Som huvudvillkor för förhöjt statsbidrag bör i likhet med vad domänverket förordat i sitt remissutlåtande gälla, att fiskevårdsområdet upplåter fiskerätt till allmänheten i större omfattning. Statsbidrag bör liksom f. n. kunna utgå även då ansökningsom bildande av fiskevårdsområde har avslagits. Såsom utredningen föreslagit bör efter hörande av länsstyrelsen vederbörande förrättningsman kunna beviljas lämpligt avpassat förskott på förrättningskostnader.

Utredningen och remissinstanserna har fäst vikt vid att fisketillsynen i möjlig mån samordnas och effektivteras. Jag delar utredningens uppfattning att denna fråga bör utredas och torde få återkomma till Kungl. Maj:t härom.

Ändringar i fiskelagstiftningen

Översyn av LOFO

Nuvarande ordning m. m.

Splitringen av fiskerätten i ett vatten på ett stort antal innehavare försvårar ett rationellt och rättvist utnyttjande av fisket och en ändamålsenlig fiskevård. Svårigheterna framträder både inom oskiftade fisken och i förhållandet mellan flera skiftade eller oskiftade fisken i samma vatten. Även i förhållandet mellan yrkesfiskare och fritidsfiskare samt mellan ortsbor och ägare av sommarstugor kan sådana svårigheter förekomma. Det första försöket att lösa problemen utgör 1913 års lag om gemensamhetsfiske. Den ersattes år 1960 av LOFO.

Begreppet fiskevårdsområde avser en sammanslutning med karaktären av juridisk person.

Fiskevårdsområde bildas enligt 1 § för samfällt ordnande av fiskeförhållandena och främjande av fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Lagen gäller i huvudsak endast enskilda fiskevatten. Såväl skiftade som oskiftade fisken kan ingå i ett fiskevårdsområde. Ett sådant område kan omfatta allt fiske som är samfällt för en by eller allt fiske i en sjö eller ett vattendrag men också ett visst avsnitt av en sjö eller ett vattendrag. Intet hindrar att samverkan i fiskevårdsområdets form begränsas att avse visst slag av fisk.

Delägare i ett fiskevårdsområde är ägarna till det fiske som ingår i området. Vissa nyttjanderätts- och servitutshavare betraktas dock som delägare i fiskerättsägarnas ställe. (2 och 3 §§)

Ny delägare är bunden av beslut som fattats enligt bestämmelserna i LOFO (5 §).

Fiskevårdsområde bildas för viss tid, minst tio och högst 25 år. Automatisk förlängning sker för motsvarande tidsperiod, om inte delägare med visst delaktighetstal motsätter sig en fortsatt samverkan. I sistnämnda fall prövar länsstyrelsen frågan om förlängning. (7 §)

För varje delägare skall bestämmas hans delaktighet i området. Inom samfällt fiske med bestämda andelar, vartill räknas bl. a. oskiftat fiske, bestäms varje delägars delaktighet efter hans andel i fisket. I övriga fall, såsom i förhållandet mellan flera oskiftade eller skiftade fisken, bestäms delaktigheten efter en uppskattning med ledning av vattenarealen, om det inte finns särskilda skäl att tillämpa annan beräkningsgrund. Är delägarna ense, kan de själva besluta om annan beräkningsgrund för delaktigheten än de nu angivna. (8 §)

Lagen innehåller åtskilliga omröstningsbestämmelser. Grundregeln är att röstning sker efter huvudtal och att enkel majoritet fordras för beslut. Varje delägare har en röst. Innehar delägare flera fastigheter inom området eller äger han fiskerätt med stöd av skilda grunder, räknas ändå bara en röst. För dem inom området som innehar en eller flera fastigheter med samäganderätt räknas också bara en röst, om de inte ensamma är delägare. (9 § första och andra styckena)

Från huvudregeln avvikande omröstningsbestämmelser gäller bl. a. i följande fall.

För beslut om bildande av fiskevårdsområde krävs viss kvalificerad majoritet. Den skall utgöra antingen mer än hälften av det sammanlagda delaktighetstalet och minst en tredjedel av antalet delägare eller mer än hälften av antalet delägare och minst en tredjedel av det sammanlagda delaktighetstalet. Om fiskevårdsområdet skall omfatta ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, fordras dessutom samtycke från minst en delägare i varje sådant fiske. (6 § första stycket) Hör fisket till endast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, gäller enligt 6 § andra stycket en specialbestämmelse. Denna torde i huvudsak vara tillämplig endast i fråga om vissa skär-
gårdsfastigheter.

För beslut om upplåtelse till utomstående av fiske krävs samtycke, i fråga om fiske som i sin helhet är samfällt för två eller flera fastigheter, av delägare med tillsammans mer än hälften av delaktighetstalet, och i fråga om annat fiske av delägare med tillsammans mer än två tredjedelar av delaktighetstalet. Omfattar fiskevårdsområdet ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, skall beträffande varje sådant fiske föreligga samtycke från delägare som gemensamt representerar mer än hälften av delaktighetstalet i det oskiftade fisket. (10 §) För beslut varigenom delägare berättigas fiska i område, där han inte förut haft fiskerätt, gäller samma bestämmelser som i fråga om beslut om upplåtelse till utomstående (11 § andra stycket). Delägare har enligt 11 § första stycket vetorätt mot upplåtelse av hela hans fiske liksom av fiske som han äger eller brukar med ensamrätt eller som tilldelats honom som särskild lott. Vetorätten gäller emellertid inte, om fisket saknar betydelse för hans försörjning.

Omröstningsbestämmelserna innebär i övrigt i huvudsak följande.

Enighet krävs för beslut om

särskild beräkningsgrund för rösträttens utövande, om beslutet fattas sedan fiskevårdsområdet bildats (9 § tredje stycket andra punkten),

annan fördelningsgrund för bidragsskyldigheten än delaktigheten (12 § andra punkten),

användning eller fondering för fiskevårdsområdets räkning av mer än halva vederlaget vid upplåtelse av fisket i dess helhet för längre tid än ett år (13 § andra stycket) och

bildande av fiskevårdsområde utan föregående förrättning (17 § tredje stycket).

Samtycke av visst antal delägare som tillsammans representerar viss andel av delaktighetstalet krävs för beslut om

särskild beräkningsgrund för rösträttens utövande, när beslutet fattas i samband med fiskevårdsområdets bildande (9 § tredje stycket första punkten) och

skyldighet för delägare att lämna tillskott eller om åtgärd som icke kan genomföras utan tillskott (12 § första punkten).

Anmälan från delägare som företräder viss andel av delaktighetstalet krävs för att automatisk förlängning av fiskevårdsområdets bestånd inte skall äga rum (7 § andra stycket).

Fiskevårdsområde tillkommer genom beslut av länsstyrelsen, som i samband därmed har att fastställa stadgar för området (4 §). Länsstyrelsens beslut skall föregås av en prövning av dels lagenligheten av delägarnas beslut och — i förekommande fall — föregången förrättning, dels åtgärdens allmänna lämplighet (6 § tredje stycket). Ansökan hos länsstyrelsen om bildande av fiskevårdsområde kan göras endast av delägare. Om ansökningsen inte omedelbart avslås, skall länsstyrelsen förordna förrättningsman. Behörig att vara förrättningsman är enligt 5 § kungörelsen den 30 september 1960 (nr 547) med tillämpningsföreskrifter till lagen om fiskevårdsområden (ändrad senast 1967: 411) fiskeriintendent, lantbruksnämnds fiskerikonsulent, lantmätare eller annan som länsstyrelsen finner äga erforderlig kunskap och erfarenhet samt jämväl i övrigt vara lämplig för uppdraget. Är delägarna ense, kan länsstyrelsen besluta om fiskevårdsområdets bildande utan föregående förrättning (17 § tredje stycket). Förrättningsmannen kallar delägarna till sammanträde. I fråga om sättet och tiden för kallelse föreskrivs endast att kallelsen skall vara skriftlig och tillställas varje känd delägare 14 dagar före sammanträdet. Om det finns anledning att antaga att alla delägare inte underrättats genom den skriftliga kallelsen, skall kallelse ske också genom kungörelse i en eller flera tidningar inom orten. (18 §) Vid sammanträdet skall förrättningsmannen utröna delägarnas vilja vad gäller frågan om bildande av fiskevårdsområde och beträffande stadgarnas innehåll. Är delägarna inte ense, skall omröstning ske. Förrättningen avslutas med förrättningsmannens utlåtande huruvida fiskevårdsområde bör komma till stånd eller ej. (19 §) Sedan delägarna beretts tillfälle att granska utlåtandet, skall förrättningsmannen sända förrättningshandlingarna och avgivna erinringar till länsstyrelsen (20 §). Om länsstyrelsen inte avslår ansökningsen, skall förrättningsmannens utlåtande fastställas oförändrat eller ärendet återförvisas till förrättningsmannen för fortsatt handläggning (22 §).

Kostnaderna för förrättningen förskjuts av sökanden. Till den del bidrag inte utgår av allmänna medel fördelas kostnaderna slutligt mellan delägarna

i området efter delaktighet eller annan grund som de enas om. Om fiskevårdsområde inte kommer till stånd, får sökanden stå för de kostnader som inte täcks av statsbidrag. (32 §)

För fiskevårdsområdet skall finnas en styrelse, som företräder området utåt och verkställer delägarnas beslut. (25 och 26 §§)

Delägare som fiskar i strid med stadgarna eller delägarnas beslut enligt LOFO straffas med dagsböter. För åtal krävs angivelse av målsägande. Som sådan anses såväl fiskevårdsområdet som delägare däri. (29 §)

Omröstningsbestämmelserna

Fritidsfiskeutredningen. Inledningsvis erinrar utredningen om tredje lagutskottets uttalande i samband med lagens tillkomst (3LU 1960:8 s. 39) att, om lagen om fiskevårdsområden ej i likhet med 1913 års lag om gemensamhetsfiskeriet skulle bli en lag på papperet, det var nödvändigt att följa utvecklingen med största uppmärksamhet och vidta erforderliga kompletteringar utan dröjsmål. Mot bakgrunden av dessa uttalanden har utredningen undersökt erfarenheterna från åren 1961—1967. Utredningen har inhämtat uppgifter från samtliga länsstyrelser om antalet den 1 april 1967 färdigbildade och under bildning varande fiskevårdsområden. Undersökningen har gett följande resultat.

Antalet färdigbildade fiskevårdsområden utgjorde 26, därav 15 i Kalmar län och övriga elva fördelade på sju län. Antalet under bildning varande fiskevårdsområden utgjorde 28, fördelade på tolv län. Av de 26 färdigbildade fiskevårdsområdena utgjorde mer än halva antalet gemensamhetsfiskeriet enligt 1913 års lag, vilka ombildats till fiskevårdsområden. De verkliga nybildningarna var endast nio. De fiskevatten som omfattas av färdiga eller blivande fiskevårdsområden utgjorde för övrigt endast en eller annan promille av landets enskilda fiskevatten.

Utredningen finner mot bakgrunden av detta utredningsmaterial en översyn av LOFO befogad.

Ur utredningsmaterialet anförs exempel som visar att sakägare genom att utebli från förrättning hindrat tillkomsten av fiskevårdsområde. I detta sammanhang återger utredningen ett uttalande av departementschefen i prop. 1960:50 med förslag till lag om fiskevårdsområden m. m. (sid. 115—116).

I fiskeristyrelsens betänkande och departementspromemorian har intagits bestämmelser, som innebär att i de fall lagen kräver enighet bland delägarna eller anslutning från viss del av dem eller av delaktighetstalet, därmed i allmänhet skulle avses inte alla delägare eller hela delaktighetstalet utan de vid omröstningen närvarande delägarna, resp. det därvid företrädde delaktighetstalet. En sådan regel, vilken kan leda till resultat som ur rättssäkerhetens synpunkt inte är önskvärda, anser jag inte vara påkallad av praktiska hänsyn.

Utredningen anser emellertid den omständigheten att en sakägare underlåter att utöva sin rösträtt inte alltid böra medföra att han hänförs till dem som röstat nej. När röstningen gäller bildande av fiskevårdsområde (6 §) finner utredningen det tillräckligt att hänsyn tas till de röster som avges och de delaktighetstal som är representerade vid det sammanträde där frågan avgörs. Motsvarande bedömning görs beträffande röstningen om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet. Utredningen föreslår att lagen ändras i enlighet med det sagda. Utredningen förklarar sig däremot inte föreslå ändring i omröstningsreglerna för de fall som enligt den förut lämnade redogörelsen fordrar enhällighet enligt 8, 9, 12, 13 eller 17 § eller i fråga om de speciella kraven på viss anslutning som uppställs i 7 § andra stycket, 9 § tredje stycket första punkten och 12 § första punkten.

Remissyttrandena. Förslaget i nu behandlade delar biträds av bl. a. *riksåklagaren, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Övre Norrland, kammarkollegiet, domänverket, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, fiskeristyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Jämtlands och Norrbottens län.*

Lantmäteristyrelsen framhåller att bestämmelser om att endast närvarande delägars röster skall räknas förekommer även i annan lagstiftning, t. ex. lagen om häradsallmänningar, lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna och bysamfällighetslagen.

RLF anser förslaget innebära att den enskilde delägens ställning försvagas och anför vissa betänkligheter häremot. Samtidigt finner emellertid *RLF* att det är otillfredsställande att tillkomsten av fiskevårdsområden ibland förhindras av enbart passivitet från vissa delägars sida. *RLF* motsätter sig därför inte förslaget, om rättssäkerhetssynpunkterna beaktas ytterligare genom utförlig reglering av kallelseförfarandet vid förrättning om fiskevårdsområde. Sålunda bör 18 § i LOFO kompletteras med bestämmelse om att kallelse till delägare skall innehålla underrättelse om de frågor som skall behandlas på sammanträdet samt om gällande beslutsregler.

Länsstyrelsen i Kristianstads län tillstyrker också förslaget under förutsättning att föreskrift i en eller annan form ges om att i kallelse till sammanträde om bildande av fiskevårdsområde redogörs för ändamålet med fiskevårdsområdena och för omröstningsreglernas innebörd.

Mellanbygdens vattendomstol finner förslaget väl ägnat att tjäna det praktiska syfte som utredningen avsett men åberopar såsom ett skäl emot reformen de betänkligheter föredragande departementschefen anförde vid LOFO:s tillkomst.

Vetorätten

Fritidsfiskeutredningen. Redan vid tillkomsten av LOFO uttalade ett flertal remissinstanser farhågor för att vetobestämmelserna i 6 § första stycket

andra punkten kunde hindra tillkomsten av annars önskvärda fiskevårdsområden. För att utröna i vilken utsträckning dessa farhågor besannats under LOFO:s giltighetstid har utredningen gjort förfrågningar hos fiskeristyrelsen, fiskeriintendenterna, fiskerikonsulenter m. fl. Det har därvid visat sig att ganska många fiskevårdsområden redan på förberedelsestadiet — innan ansökan enligt 17 § ingetts — bedömts som utsiktslösa därför att ägaren av ett eller annat ingående enstaka hemman vägrat medverka. Detta förhållande har fiskerikonsulenterna vid lantbruksnämnden i Jönköpings län uppgett utgöra orsaken till att detta sjörika län hittills inte kan uppvisa något bildat eller under bildning varande fiskevårdsområde. En förrättningsman för ett under bildning varande fiskevårdsområde i Älvsborgs län har uttalat att av samma skäl detta fiskevårdsområde löper risk att bli stympat. Farhågorna för att spärregeln i 6 § första stycket andra punkten skulle bli till hinder för bildandet av fiskevårdsområden har enligt utredningens mening besannats, varför tiden nu anses mogen för en reform. En uppmjukning av spärregeln kan genomföras efter olika linjer. Avgörandet kan t. ex. läggas i fastställelsemyndighetens (länsstyrelsens) hand. Spärregeln kan också begränsas till rent kollektiva fisken, dvs. fisken som tillkommer byar, eller slopas helt. Vilken lösning man än väljer, kan olägenheter uppkomma i speciella fall. Bl. a. kan metoden att begränsa spärregeln till byafisken i egentlig bemärkelse ge upphov till besvärliga gränsdragningsproblem. Utredningen föreslår att spärregeln helt slopas. Denna lösning överensstämmer i viss mån med tanken att lägga avgörandet i länsstyrelsens hand. Länsstyrelsens lämplighetsprövning måste nämligen, om spärregeln slopas, också komma att avse frågan huruvida avsaknaden av samtycke bör leda till avslag på en ansökning om bildande av fiskevårdsområde.

Utredningen anser vidare att den i 10 § andra stycket andra punkten upplagda spärregeln i fråga om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområde vari ingår oskiftat fiske kan slopas. En sådan reform kräver dock att delägarnas eget fiskande bereds ett förstärkt skydd. Detta uppnås enklast genom att vetorätten enligt 11 § görs absolut och inte som nu relativ och ställd i beroende av försörjningssynpunkter. Därför förordar utredningen att 11 § första stycket andra punkten skall utgå ur lagtexten.

Remissyttrandena. Förslaget om slopande av vetorätten enligt 6 § första stycket andra punkten och 10 § andra stycket andra punkten biträds av bl. a. *fiskeristyrelsen, fiskeriintendenterna, lantmäteristyrelsen, lantbruksstyrelsen* samt *länsstyrelserna i Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs och Norrbottens län.*

Kammarkollegiet uttalar viss tvekan och förordar att ifrågasättande spärrregler — i vart fall den i 6 § — behålls samt framhåller att slopandet av 11 § första stycket andra punkten är motiverat även om spärrregeln i 10 § ej upphävs. Kollegiet ifrågasätter, om inte utredningens förslag kommit att

alltför ensidigt präglas av upplåtelseproblematiken. Ser man som det huvudsakliga syftet med en områdesbildning att inbördes mellan delägarna och skifteslagen reglera deras egen fiskeutövning inom området, är det enligt kollegiet inte alls lika givet att ett skifteslag bör kunna mot samtliga delägarnas bestridande tvingas in i fiskevårdsområde. Beslut om det inbördes ordnandet av fiskeutövningen inom ett fiskevårdsområde torde enligt 9 § fattas genom röstning efter huvudtalet. Ett fiskevårdsområde kan exempelvis bestå av fiske som hör till två likvärdiga skifteslag, det ena med ett stort antal delägare och det andra med bara en ägare. Det är förstaeligt om den sistnämnde — om frågan ej blott gäller gemensamt ordnande av upplåtelser — med hänsyn till det ojämna styrkeförhållandet skifteslagen emellan skulle, om han kunnat, ha motsatt sig eller i vart fall uppställt villkor för sin anslutning till fiskevårdsområdet. Är ägaren kronan eller ett bolag, tillkommer att ägaren i det fallet normalt inte tillgodogör sig fisket på annat sätt än genom fiskets utarrendering eller genom försäljning av fiskekort. Kollegiet anser därför att ett slopande av 6 § första stycket andra punkten skulle möjliggöra större ingrepp i enskild rätt än som synes rimligt.

Domänverket påpekar att enstaka hemman och därmed jämförbara primära skifteslag förekommer i vida större omfattning än vad utredningen visat. Sålunda utgörs kronans markinnehav i övre Norrland, med andra ord huvudparten av de fiskevatten som domänverket förvaltar med ensamrätt, till helt dominerande del av primära skifteslag, nämligen de avvittrade kronoparkerna. Skogsbolagens marker består i norr till betydande del av enstaka hemman. Sådana hemman förekommer för övrigt över hela landet och såsom likställda med primära skifteslag betraktas även härads- och sockenallmänningarna. Verket framhåller att den omständigheten att kronans vatten i så mycket större utsträckning än enskildas kunnat upplåtas till framför allt fritidsfiske uppenbarligen i hög grad beror på att kronan varit ensam fiskerättsägare, medan de enskilda vanligen endast varit delägare i oskiftade fiskevatten. — I normalfallet — dvs. där fiskevårdsområdet avses omfatta en enda sjö — bör vetorätten kunna tas bort i de fall då bildande av fiskevårdsområde möjliggör fiskevårdsåtgärder av stor betydelse och till nytta för alla. Ett enda skifteslag bör då ej få hindra genomförandet av sådana åtgärder, som uppenbarligen skulle vara till allas nytta. I övriga fall bör vetorätten kvarstå. Avses att fiskevårdsområde skall omfatta ett flertal sjöar som utgör »vart för sig oskiftade fisken» bör samtycke från delägarna i varje sådant fiskevatten alltid föreligga. — Lagen innehåller ej några uttryckliga bestämmelser om möjlighet för den enskilde delägaren i fiskevårdsområdet att till annan upplåta sin fiskerätt. Enligt lagmotiven möter intet hinder för den enskilde delägaren att till annan — och således även till fiskevårdsområdet — upplåta sin fiskerätt, såvida det fiske som ingår i fiskevårdsområdet inte i sin helhet är upplåtet. Om anslutning av oskiftade fisken skall kunna ske tvångsvis, vilket fritidsfiske-

utredningen föreslagit, finns det än starkare skäl att påyrka, att denna fråga uttryckligen regleras i lagen. Styrelsen erinrar om att den framställde detta krav vid LOFO:s tillkomst men att föredragande departementschefen då ansåg att frågan ej syntes kräva någon särskild reglering i lag. Kronans möjligheter att nyttja sin fiskerätt är avhängiga av att upplåtelse kan ske. Den bestämmelsen bör införas att upplåtelse skall kunna vägras endast om den befinns olämplig med hänsyn till fiskevården eller länder övriga delägare till men.

Statens vattenfallsverk befarar att ett godtagande av de föreslagna ändringarna i 6 och 10 §§ kan medföra svårigheter för verket att framdeles på mest ändamålsenligt sätt förfoga över sådana fiskerätter som beräknas bli erforderliga för pågående och planerad vattenkraftutbyggnad samt kraftstationernas drift. I samband med vattenkraftutbyggnad förekommer att verket förvärvar fiskerätt genom t. ex. köp av fastigheter med sådan rätt. Ofta överlämnar verket fiskerätten till domänverket eller lantbruksnämnderna. Ibland måste emellertid verket självt behålla den för ändamål som direkt sammanhänger med vattenkraftproduktionen, exempelvis för skadereglering, fångst av fisk för i dom föreskriven avel, möjliggörande av viss vattenhushållning och förberedelse för kommande utbyggnad. Om ändringsförslaget genomförs, behövs undantagsbestämmelser för att verket i förekommande fall alltså skall kunna tillgodose sitt behov av fiskevatten.

Fiskeritjänstemannaförbundet anser, att ett borttagande av spärreglerna skulle strida mot enskild rätt, och har avstyrkt förslaget.

Länsstyrelserna i Kristianstads och Gävleborgs län samt fiskeriintendenten i Mellersta distriktet finner det mindre välbetänkt att slopa begränsningen i vektorätten enligt 11 § första stycket andra punkten, eftersom detta skulle vara ägnat att försvåra tillkomsten av fiskevårdsområden.

Initiativrätten

Fritidsfiskeutredningen. Rätten att göra ansökan om bildande av fiskevårdsområde tillkommer f. n. endast delägare. I prop. 1960:50 (s. 72—73) behandlade föredragande departementschefen frågan om en utvidgning av initiativrätten utanför delägarnas krets och avvisade de förslag härom som aktualiserats under det förberedande arbetet med lagförslaget. En utvidgad initiativrätt skulle visserligen medföra vissa fördelar, t. ex. bildande av fler fiskevårdsområden och förhindrande av uppenbar vanskötsel av fiske. Med en utvidgad initiativrätt förelåg emellertid, enligt departementschefens mening, alltid risken att ett fiskevårdsområde, som bildats på initiativ av någon utomstående, kunde komma att framstå för delägarna som något som påtvingats dem utifrån. Departementschefen ansåg det därför

inte förenligt med den nya lagens syften att utvidga initiativrätten till någon utanför delägarnas krets.

Utredningen upplyser att överlantmätaren i Kopparbergs län i skrivelse till utredningen föreslagit att länsstyrelsen skulle få initiativrätt i fråga om bildande av fiskevårdsområde. En sådan reform skulle öppna en möjlighet att komma ur nuvarande dödläge.

Utredningen har vidare åberopat att fiskerättsägarnas bristande initiativ vad gäller fiskevårdsområden till väsentlig del beror på inställningen till de som ideella föreningar uppbyggda fiskevårdsföreningarna. Vanligen anser man att allt är gott och väl när en förening bildats. I en sådan förening saknas emellertid möjlighet att tvinga någon att bli medlem eller att mot en enda delägares bestridande genomföra en åtgärd som alla andra medlemmar finner ändamålsenlig. Föreningens beslut blir heller inte bindande för ny ägare av tidigare medlems fiskerätt.

Till förmån för införande av officialinitiativ åberopar utredningen, att sådant redan finns inom ett beslätat rättsområde, vattenrätten. Enligt 2 kap. 9 § första stycket vattenlagen har nämligen staten eller kommun rätt att i eller invid vattendrag, där till följd av naturförhållandena eller uppförd byggnad fiskens upp- och nedgång hindras, för fiskens framkomst anordna särskild fiskväg eller eljest vidta anstalter för fiskets främjande samt ta i anspråk det vatten som behövs för ändamålet.

Bl. a. med tanke på fritidsfisket bör, enligt utredningens mening, fiskevårdsområden bildas i snabbare takt och i större omfattning än nu. De skäl som anförts mot officialinitiativ måste därför vika. Några risker från rätts-säkerhetssynpunkt med sådant initiativ kan knappast uppkomma, eftersom bestämmelserna om bildande och förvaltning av fiskevårdsområde innebär att beslutanderätten helt ligger hos delägarna.

Beträffande vilket eller vilka organ utanför delägarkretsen som bör tilldelas initiativrätt har överlantmätaren i Kopparbergs län, som framgår av det förut anförda, föreslagit länsstyrelsen. Utredningen anser emellertid att initiativrätten bör utformas i huvudsaklig överensstämmelse med 2 kap. 9 § vattenlagen, dvs. tillkomma staten eller kommunen. Statens initiativrätt bör kunna utövas av fiskeriintendenten och lantbruksnämnden.

En kommunal initiativrätt skulle tillgodose ett från många håll framfört önskemål, som utredningen finner mycket befogat, eftersom primärkommunerna har ansvar för fritidslivet inom sina områden.

Utredningen tar i anslutning till det anförda upp bestämmelser om initiativrätt av angiven innebörd bland sina lagförslag.

Remissyttrandena. Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget om officialinitiativ eller lämnar det utan erinran.

Domänverket konstaterar att beslutanderätten alltjämt kommer att ligga hos delägarna. Om staten eller kommunen tar på sig de ekonomiska ris-

ker som en ansökning innebär — och som kommer att bestå trots utredningens rekommendation om liberalare bidragsvillkor — kan detta stimulera till ökad områdesbildning.

Lantmäteristyrelsen finner de föreslagna möjligheterna till officialinitiativ lämpliga. En viss ovilja torde föreligga bland fiskerättsägarna att ta initiativ. Oviljan kan delvis bero på osäkerhet beträffande konsekvenserna av bildandet av ett fiskevårdsområde. Denna osäkerhet torde kunna minskas genom upplysningsverksamhet, vilket kanske skulle medföra större villighet att ansöka om förrättning.

Kammarkollegiet har ej någon erinran mot förslaget om utvidgad initiativrätt men anser att en sådan reform kan bli betydelselös, eftersom staten eller kommunen inte kan tvinga fram en områdesbildning.

Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Göteborgs och Bohus och Gävleborgs län har också tillstyrkt förslaget i denna del.

Tillstyrkanden föreligger vidare från *fiskeriintendenterna i Nedre norra, Mellersta, Övre södra och Nedre södra distriktet* samt *Västerhavets och Österhavets distrikt*. Intendenten i förstnämnda distrikt hyser emellertid viss tvekan, om staten bör ha initiativrätt, och anser att, om så blir fallet, denna lämpligen bör utövas av lantbruksnämnd. I vart fall ifrågasätts fiskeriintendentens lämplighet, eftersom denne kan utses till förrättningsman och är obligatorisk remissinstans för länsstyrelsen vid bildande av fiskevårdsområde.

Hovrätten för Övre Norrland och *fiskeristyrelsen* avstyrker förslaget om initiativrätt för annan än delägare och framhåller att de psykologiska skäl som i huvudsak torde ha legat till grund för departementschefens ställningstagande i prop. 1960:50 alltjämt väger tungt.

Kritik mot förslaget framförs också av *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *fiskeriintendenten i Övre norra distriktet*.

RLF avstyrker förslaget och uttalar, att ett officialinitiativ kommer att få en effekt motsatt den avsedda. Visserligen skulle länsstyrelsen få flera ansökningar om förrättningar, men utan primärt stöd av fiskerättsägarna kommer sådana initiativ sannolikt att uppfattas som inblandning. Detta skapar irritation och försvårar därmed tillkomsten av fiskevårdsområden. Kommunens och kronans möjlighet till initiativ torde i praktiken vara betydande utan den föreslagna formella initiativrätten. Dels är det allmännas fiskerättsinnehav numera så stort — och kan väntas bli än större — att initiativrätt såsom delägare kommer att föreligga i ett stort antal fall och dels har främst kommunerna möjlighet att aktivera enskilda delägare genom att på olika sätt stödja tillkomsten av fiskevårdsområden.

Sakkunnigt biträde

Fritidsfiskeutredningen. Utredningen framhåller att såväl fiskeri- som lantmäteriteknisk sakkunskap ibland behövs när ett fiskevårdsområde skall bildas. Eftersom de personer som kan komma i fråga som förrättningsmän i allmänhet inte är sakkunniga i båda dessa avseenden, bör en möjlighet tillskapas för länsstyrelsen att förordna en biträdande förrättningsman när det behövs. En sådan möjlighet finns på närliggande rättsområden, bl. a. vid syneförrättning enligt vattenlagen (10 kap. 34 §) och vid förrättning enligt lagen om enskilda vägar (22 §).

Remissyttrandena. Få remissinstanser har uttalat sig i denna fråga.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget och uttalar att det föreligger behov av sakkunnigt biträde vid förrättningar där förrättningsmannen har svårt att på egen hand förebringa en fullständig och tillförlitlig utredning om äganderätts- och delaktighetsförhållandena. Länsstyrelsen föreslår att sakkunnigt biträde skall kunna förordnas efter länsstyrelsens prövning även om förrättningsmannen inte begär det.

Lantbruksnämnden i Jämtlands län avstyrker förslaget och menar att det onödigtvis skulle fördyra och komplicera förfarandet. Nämnden anser att förrättningsmannen efter framställning hos länsstyrelsen bör kunna få hjälp från lantmäteriväsendet med fiskerättsutredningar.

Departementschefen

Allmänna synpunkter

Fiskevårdsområdets väsentliga ändamål är, enligt förarbetena till LOFO, att möjliggöra ordnade fiskeförhållanden, ett rättvist utnyttjande av fisket och en god fiskevård inom ett vattenområde där fiskerätten är splittrad på flera innehavare. Detta ändamål sammanfaller med det allmännas intresse att fisket som naturtillgång utnyttjas och vårdas på bästa sätt. Även om fiskerättshavarnas intressen klart ställdes i förgrunden vid lagens tillkomst, väntades den nya associationsformen också bli till fördel för fritidsfisket. Delägarna i ett fiskevårdsområde antogs nämligen i många fall ha intresse av att upplåta fisket inom området till utomstående. Om t.ex. delägarna var oproportionerligt många i förhållande till fiskets storlek kunde det från fiskevårdssynpunkt vara en fördel att upplåta fisket till ett lämpligt antal fritidsfiskare. Ett rikt fiske som utnyttjades av endast ett fåtal delägare kunde också räcka till för utomstående och därigenom ge god avkastning. Möjligheten till kortfiske kunde vidare främja turistnäringen inom en bygd.

Vid riksdagsbehandlingen av förslaget till lagstiftning om fiskevårdsom-

råden förutsattes att erfarenheterna från tillämpningen kunde motivera en översyn av bestämmelserna. Fritidsfiskeutredningen har nu konstaterat att LOFO tillämpats i mycket blygsam omfattning och att antalet fiskevårdsområden blivit långt färre än vad som förutsattes vid lagens tillkomst. Jag delar utredningens av flertalet remissinstanser stödda uppfattning att en översyn av bestämmelserna nu behövs. Reformerna bör härvid inriktas på att stimulera bildandet av fiskevårdsområden och att göra områdena lämpade för det avsedda ändamålet. Grundsatsen att ett fiskevårdsområde skall bildas och förvaltas för att tillgodose i första hand delägarnas intressen bör härvid liksom vid lagens tillkomst vara vägledande.

Omröstningsbestämmelserna m. m.

Utformningen av omröstningsbestämmelserna tilldrog sig stort intresse vid lagens tillkomst. I båda de betänkanden som utarbetades föreslogs — i likhet med vad utredningen nu gör — att kraven på anslutning bland delägarna skulle begränsas att avse delägare som deltog i omröstningen och det av dem företrädde delaktighetstalet. Remissinstanserna lämnade förslagen i denna del utan erinran. Föredragande departementschefen ansåg emellertid en sådan begränsning inte vara påkallad av praktiska hänsyn och uttalade farhågor för att den kunde leda till från rättssäkerhetssynpunkt inte önskvärda resultat. Omröstningsbestämmelserna utformades i stället så att, i de fall lagen uppställer krav på viss anslutning, denna beräknas i förhållande till hela antalet delägare och hela delaktighetstalet. Konstruktionen, som innebär att frånvarande delägare likställs med delägare som röstat nej, har enligt utredningens mening verkat hämmande. Från förrättningsmannahåll (Svensk Lantmäteri-tidskrift nr 4—5 1967 s. 282) har uttalats, att frånvarande delägare antingen är likgiltiga för fiskevårdsområdets tillkomst eller inte har något emot att ett fiskevårdsområde bildas. Negativt inställda delägare brukar däremot oftast utöva sin rösträtt.

Utredningens förslag är nu, att vid beslut om bildande av fiskevårdsområde eller upplåtelse av fisket inom ett sådant område endast de i omröstningen deltagandes röster och delaktighetstal skall beaktas. Förslaget har tillstyrkts av så gott som alla remissinstanser. Även jag anser att praktiska skäl numera får anses tala för en sådan reform. Rättssäkerhetsintresset kräver dock att den kompletteras med en ändring av sättet för kallelse till det första sammanträdet. Vid detta sammanträde får delägarna närmare kännedom om arten och omfattningen av förrättningen. I allmänhet behandlas då frågorna om bildande av fiskevårdsområde och upplåtelse av fiskerätt inom området. Eftersom ett genomförande av utredningens förslag kommer att medföra att en delägare som inte infinner sig till sammanträdet inte heller får någon inverkan på beslut i dessa viktiga frågor, bör delgivning av kallelse i regel äga rum. För delgivningen, som bör ske genom för-

rättningsmannen försorg, synes rättegångsbalkens bestämmelser om delgivning av annan handling än stämning i huvudsak ändamålsenliga. Delgivningen torde dock även beträffande byalag med fler delägare än tio böra ske med den enskilde delägaren. I fråga om delägare med hemvist utom landet får det dock anses tillräckligt att kallelsen tillställs honom med posten i vanligt brev. Delägare som saknar känt hemvist bör kallas genom kungörelse i en eller flera tidningar inom orten. Om ansökningsberör fiskerätt vars ägare ej är känd, bör kallelse likaledes kunna ske genom kungörelse. Detsamma bör gälla om delägare som söks för delgivning eller någon till vilken kallelsen kan överlämnas inte träffas, under förutsättning att upplysning om delägarens vistelseort inte kan vinnas. Någon bestämd tid för delgivning synes inte behöva fixeras. I stället bör det villkoret uppställas att delgivning skall ske i god tid före sammanträdet. Detta gäller givetvis även i fråga om kungörelseförfarandet. Om innehållet i kallelsen torde några uttryckliga föreskrifter inte behövas. Det ligger emellertid i sakens natur, att kallelse måste innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet samt dessutom en kortfattad redogörelse för vad som skall avhandlas. Det är givetvis också av värde, om i kallelsen till det första sammanträdet lämnas upplysning om gällande regler för omröstning i fråga om bildande av fiskevårdsområde och upplåtelse av fisket inom området. Någon uttrycklig föreskrift härom torde dock inte behövas.

En ändring av omröstningsbestämmelserna i 6 § första och andra styckena i enlighet med utredningens förslag leder till en av utredningen inte berörd konsekvens. Som jag förut nämnt öppnar 9 § tredje stycket första punkten möjlighet för delägare att vid fiskevårdsområdes bildande besluta annan beräkningsgrund för rösträttens utövande än vad som anges i paragrafens första och andra stycken. En förutsättning härför är emellertid att anslutning föreligger bland delägarna i den omfattning som enligt 6 § första eller andra stycket krävs för fiskevårdsområdes bildande. De nya bestämmelserna i 6 § blir följaktligen tillämpliga även beträffande beslut om en från huvudregeln avvikande beräkningsgrund för rösträttens utövande. Bestämmelsen i 9 § tredje stycket första punkten tillkom på lagrådets hemställan (prop. 1960: 50 s. 245). Lagrådet anförde bl. a. att, eftersom en majoritet efter delaktighetstalet enligt 6 § i vissa fall har möjlighet att förhindra fiskevårdsområdets bildande, majoriteten som villkor för sin medverkan till bildandet kan uppställa att i stadgarna införs en annan röstberäkningsregel än lagens. Även om möjligheterna härtill ansågs små, fann lagrådet det dock påkallat att till förebyggande av orättvisa resultat i någon mån bereda en kvalificerad majoritet möjlighet att fastställa avvikelser från huvudregeln i 9 §.

För egen del anser jag det nödvändigt att överensstämmelse även i fortsättningen råder mellan omröstningsbestämmelserna i 6 § första och andra styckena och 9 § tredje stycket första punkten, om sistnämnda bestäm-

melse skall kunna fylla det avsedda syftet och därmed underlätta bildandet av fiskevårdsområden. De nya omröstningsbestämmelserna i 6 § bör alltså vara tillämpliga även för det fall som avses i 9 § tredje stycket första punkten. Den skärpning av kallelseförfarandet som jag tidigare förordat och bestämmelserna om länsstyrelsens fastställelseprövning utgör enligt min mening tillräckliga garantier mot missbruk.

Vetorätten

Det är ganska vanligt att ett fiskevårdsområde anses böra omfatta en sjö, vars fiske är skiftat hemmanen eller byarna emellan men är samfällt inom hemman eller byar. Enligt gällande bestämmelser måste samtycke — utöver vad som nämnts i det föregående — föreligga från åtminstone en delägare i varje sådant oskiftat fiske för att det skall få införlivas med fiskevårdsområdet. En liknande bestämmelse gäller för beslut om upplåtelse av fisket inom ett fiskevårdsområde. I detta fall fordras anslutning av företrädare för mer än hälften av delaktighetstalet inom varje oskiftat fiske för att en upplåtelse ska få komma till stånd.

Utredningens av flertalet remissinstanser biträdda förslag att slopa dessa spärregler innebär sannolikt ett effektivt sätt att främja tillkomsten av fiskevårdsområden. Som framhållits vid remissbehandlingen av förslaget skulle emellertid en sådan reform utgöra ett inte obetydligt avsteg från de grundsatser som var vägledande vid lagens tillkomst. Detta gäller dock, enligt min mening, endast sådana oskiftade fisken som tillkommer byar. Däremot kan det knappast sägas strida mot lagstiftningens grunder att slopa spärreglerna i de fall då det oskiftade fisket hör till endast ett enstaka hemman. Mot bakgrunden av det sagda förordar jag att spärregeln vad gäller bildande av fiskevårdsområde begränsas att avse oskiftade fisken som tillkommer byar samt att den dessutom mjukas upp på sådant sätt att länsstyrelsen får möjlighet att bortse från regeln om särskilda skäl föreligger. Dispensmöjligheten bör utnyttjas främst för att möjliggöra bildandet av fiskevårdsområden som med hänsyn till delägarnas intressen framstår som särskilt önskvärda. Den kan komma till användning också i vissa fall när tvekan råder om ett skifteslag utgör by eller enstaka hemman. Även beträffande beslut om upplåtelse av fiskerätt bör vetorätten utan olägenhet kunna begränsas till oskiftade fisken som tillkommer byar.

Den ändring av 11 § LOFO som aktualiserades av utredningens förslag att helt slopa spärreglerna i 6 och 10 §§, är enligt min mening inte behövlig med den lösning jag nu förordat.

Initiativrätten

Eftersom ett fiskevårdsområde bildas för att i första hand tillgodose delägarnas egna intressen, kan från principiell synpunkt måhända göras gäl-

lande att initiativrätten bör förbehållas delägarna. Denna uppfattning tillmättes betydelse vid utformningen av gällande ordning.

Den långsamma takten i fråga om tillkomsten av fiskevårdsområden har föranlett utredningens förslag om en utvidgning av initiativrätten till staten och kommunen. Erfarenheten har nämligen visat att enskilda delägare i fiskevatten ofta har svårt att ta initiativ i frågor som fordrar samverkan mellan delägarna. Bestämmelsen i 32 § att förrättningskostnaderna skall förskjutas av sökanden utgör säkert också en hämmande faktor. Detsamma gäller bestämmelsen i samma paragraf om att kostnaderna skall stan- na på sökanden, om fiskevårdsområde ej kommer till stånd. Om frågan om bildande av fiskevårdsområde kan aktualiseras också av representant för det allmänna, bortfaller dessa hinder. Eftersom LOFO:s regler om bildande och förvaltning av fiskevårdsområde innebär att beslutanderätten ligger helt hos delägarna, kan några risker från rättssäkerhetssynpunkt med ett officialinitiativ knappast uppkomma. Jag ansluter mig till utredningens av flertalet remissinstanser biträdade förslag om en till staten och kommunen utvidgad initiativrätt. Statens initiativrätt bör lämpligen kunna utövas av såväl fiskeriintendenten som lantbruksnämnden.

Sakkunnigt biträde

Jag delar utredningens uppfattning att behov ibland kan föreligga att förordna sakkunnig person att biträda förrättningsmannen. Detta gäller framför allt i sådana fall där viss utredning kräver särskild sakkunskap som förrättningsmannen saknar. Möjligheten att förordna sakkunnigt biträde bör emellertid med hänsyn till kostnaderna utnyttjas restriktivt. Bestämmelser om sakkunnigt biträde finns även i 20 § lagen den 16 december 1966 (nr 700) om vissa gemensamhetsanläggningar, där hänvisning görs till 2 kap. 2 § första stycket jorddelningslagen. I detta fall ankommer det emellertid på förrättningsmannen att utse sakkunnig. I förslaget till ny fastighetsbildningslag har motsvarande bestämmelse tagits upp i 4 kap. 34 §. I 22 § första stycket lagen om enskilda vägar liksom i 10 kap. 3 § andra stycket och 46 § vattenlagen är det länsstyrelsen som på begäran av förrättningsmannen resp. synemännen och efter prövning av åtgärdens behövlighet förordnar sakkunnig. Jag anser det praktiskt att i LOFO införa sistnämnda ordning. Eftersom den sakkunnige ej avses delta i förrättningen annat än som utredningsman synes benämningen sakkunnigt biträde vara att föredraga framför biträdande förrättningsman som utredningen föreslagit.

Straffbestämmelsen

Beträffande straffbestämmelsen i 29 § bör viss redaktionell ändring ske.

Ändring av straffbestämmelserna i lagen om rätt till fiske m. m.

Nuvarande bestämmelser. Straffet för olovligt fiske är enligt 34 § lagen om rätt till fiske dagsböter. Är brottet med hänsyn till att fisket avsett särskilt värdefull fisk eller idkats vanemässigt eller i större omfattning att anse som grovt, är straffet dagsböter, ej under 20, eller fängelse i högst sex månader. Till straff för olovligt fiske dömes enligt 35 § även den som bryter mot vissa av länsstyrelsen meddelade föreskrifter eller anbringar fiskeredskap eller anordning i uppenbar strid med vad som gäller om fiskådra. Ansvarsbestämmelserna för olaga fiske återfinns i 30 § andra stycket fiskeristadgan. För normalfallet utgör straffet dagsböter. Är brottet med hänsyn till att fisket avsett särskilt värdefull fisk eller idkats vanemässigt eller i större omfattning att anse som grovt, är straffet detsamma som för grovt olovligt fiske. 30 § första stycket fiskeristadgan innehåller ansvarsbestämmelse för olaga trålfiske. Straffet är här dagsböter, ej under 20, eller fängelse i högst sex månader.

I åtalshänseende är det skillnad mellan olovligt fiske och olaga fiske. Enligt 40 § lagen om rätt till fiske får olovligt fiske, där det endast kränker enskild fiskerätt, ej åtalas av allmän åklagare med mindre brottet av målsägande anges till åtal eller statsåklagaren finner åtal vara påkallat ur allmän synpunkt. För fiske som ingår i fiskevårdsområde anses även fiskevårdsområdet som målsägande. Av 40 § fiskeristadgan framgår, att brott för vilket straff finns utsatt i stadgan åtalas av allmän åklagare.

Fritidsfiskeutredningen. Utredningen anför att från fiskeritjänstemannahåll under senare år ofta påtalats den bristfälliga efterlevnaden av fiskebestämmelserna. Det otillåtna fisket är främst inriktat på de mest skyddsvärda arterna, laxartade fiskar och skaldjur. Att statistiskt belägga överträdelsernas regionala förekomst och frekvens anser utredningen av naturliga skäl ej vara möjligt. Den verksamhet som på många håll bedrivs för att förbättra fisktillgången sätts allvarligt i fara, ej minst när otillåtet nätfiske utövas från uppblåsbara gummibåtar. De förbättrade möjligheterna för den enskilde att ta hand om och förvara även tämligen stora fångster bidrar säkerligen till att otillåtet fiske kan bedrivas i stor skala med allvarliga konsekvenser för bestånden. Resurserna för fisketillsyn är otillräckliga och tillsynen hämmas dessutom av att vissa tvångsåtgärder inte kan användas med nu gällande straffbestämmelser.

Enligt utredningens mening är det motiverat med en skärpning av straffbestämmelserna. Utredningen hänvisar i detta sammanhang till de ändringar av straffbestämmelserna i jaktlagen och jaktstadgan som vidtogs

år 1967 (prop. 1967: 136, 3LU 52, rskr 331, SFS 616 och 769). En skärpning av straffet för normalfallet medför, enligt utredningens mening, att särskilda bestämmelser för grovt brott blir obehövlige. Utredningen föreslår en enhetlig straffskala för olovligt och olaga fiske innefattande böter eller fängelse i högst sex månader. För vissa andra överträdelse av bestämmelserna i fiskeristadgan av mera bagatellartat slag bör dock, liksom f. n., endast dagsböter ingå i skalan.

Utredningen konstaterar att den föreslagna ändringen av straffskalan beträffande olovligt och olaga fiske får vissa konsekvenser i processuellt hänseende. Sålunda kan mål om sådant fiske inte handläggas av ensamdomare och vidare utesluts användningen av strafföreläggande. Utredningen anser dock att fördelarna av en ändring, varibland även räknas vidgade möjligheter att använda straffprocessuella tvångsmedel, väger avsevärt tyngre än dessa nackdelar.

Utredningen har ansett det som en starkt bromsande faktor på fisketillsynsverksamheten att olovligt fiske är angivelsebrott. Åklagarmyndigheten kan nämligen i många fall inte ingripa i brist på en lagenlig angivelse av behörig målsägande i det konkreta fallet. Utredningen anser sig emellertid inte vilja föreslå en sådan genomgripande ändring att olovligt fiske generellt blir åklagarbrott. Detta skulle nämligen innebära en mycket tvär brytning av en långvarig rättstradition och säkerligen mötas med starkt motstånd. Däremot anser utredningen det befogat att »privilegiera» samfällighetsförvaltningar av typen fiskevårdsområden. En lagändring i sådant riktning kan, enligt utredningen, även väntas bidra till en ökning av antalet fiskevårdsområden. Utredningen föreslår därför att 40 § lagen om rätt till fiske erhåller ändrad lydelse, så att olovligt fiske som riktar sig mot fiske som ingår i fiskevårdsområde blir åklagarbrott.

Remissyttrandena. Den ifrågasatta ändringen av straffskalorna och åtalsbestämmelsen berörs av relativt få remissinstanser.

Förslaget tillstyrks av *domänverket*, *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *Fiskefrämjandet*. *Riksåklagaren* och *fiskeristyrelsen* tillstyrker ändring av straffskalorna. *Fiskeriintendenten i Österhavets distrikt* och *Hushållnings-sällskapens förbund* tillstyrker ändring av åtalsbestämmelsen.

Riksåklagaren uttalar, att det visserligen finns anledning antaga att fängelse som påföljd inte kommer att användas annat än i undantagsfall men att de möjligheter, som de föreslagna ändringarna skulle medföra att använda sådana tvångsmedel som husrannsakan och kroppsvisitation, talar för att fängelse bör ingå i straffskalorna. Däremot avstyrker riksåklagaren ändring av åtalsbestämmelsen i lagen om rätt till fiske och menar att de av utredningen anförda skälen inte kan anses tillräckliga för att ändra rätts-traditionen på området.

Hovrätten över Skåne och Blekinge avstyrker förslaget om enhetliga straff-

skalor och framhåller att jämförelsen med jaktlagstiftningen inte är hållbar, eftersom olaga jakt innebär ett långt allvarigare angrepp på naturvårdsvärden än olaga fiske. Det måste tvärtom anses i hög grad önskvärt att man för olaga fiske, som ej idkats i större omfattning eller vanemässigt och ej heller avsett särskilt värdefull fisk, behåller en måttfull straffskala. De skäl som utredningen åberopar för sitt förslag tar sikte just på fiske av de mest skyddsvärda arterna eller fiske i stor skala. För sådana fall finns redan fängelse i straffskalan. Även möjligheten att använda straffprocessuella tvångsmedel föreligger i dessa fall. Om man av hänsyn till de speciella utredningssvårigheterna vid olaga fiske skulle anse det nödvändigt att kunna tillgripa dessa tvångsmedel också i fall då brottet ej är grovt, bör det särskilt övervägas om ett sådant avsteg från rättegångsbalkens principer kan anses tillrådligt. Det är däremot inte riktigt att söka nå detta resultat på en omväg via en ändring av straffskalan, om man inte avser att därmed uttrycka en ändrad värdering av brottet. Frågor om handläggningsreglerna har inte någon självständig betydelse i sammanhanget. Tillämpningen av dessa får tas som en konsekvens av den värdering som man vill göra, men självfallet kan det med tanke på överträdelseernas frekvens vara en högst påtaglig konsekvens. Hovrätten anser förslaget om ändring av åtalsbestämelsen i lagen om rätt till fiske ej fylla något praktiskt syfte, eftersom det just i sådana fall som exempelvis vid fiskevårdsområden finns organ för målsägandena med särskild uppgift att tillvarata fiskevården. Det är då lättare än eljest att få ett klart underlag för myndigheternas agerande. Men något skäl att de skulle ingripa utan att målsägandena begär det finns inte.

Hovrätten för Övre Norrland avstyrker att fängelse införs i straffskalan för normalbrottet och hänvisar till att de flesta fallen av olovligt fiske utgörs av förhållandevis beskedliga överträdelser. Man torde numera undvika att införa fängelse i straffskalan för så obetydliga brott. Hovrätten erinrar om 1966 års ändring i 1 § första stycket trafikbrottslagen, varigenom fängelse togs bort ur straffskalan för vanlig vårdslöshet i trafik.

Departementschefen

Utredningens förslag om ändrade straffskalor är föranlett av behovet att skapa effektivare korrektiv mot olovligt och olaga fiske än vad gällande bestämmelser utgör. De uppgifter utredningen redovisat om den ökade förekomsten och förändrade karaktären av sådana brott bestyrker att ett sådant behov föreligger. Förslaget om enhetliga straffskalor står vidare i god överensstämmelse med det betraktelsesätt som numera är vägledande vid utformningen av straffbestämmelser inom specialstraffrättens område.

Genom den år 1968 genomförda ändringen av 48 kap. 4 § rättegångsbalken har öppnats möjlighet att begagna straffföreläggande även i fråga om

brott för vilka fängelse i högst sex månader ingår i straffskalan. De betänkligheter som från processekonomisk synpunkt anförts mot förslaget anser jag bl. a. av detta skäl icke böra tillmätas alltför stor betydelse. Jag anser därför att utredningens förslag om enhetliga straffskalor beträffande olovligt och olaga fiske bör genomföras. Det synes vidare lämpligt att brottsbeskrivningarna i samband härmed kompletteras med subjektiva rekvisit. I enlighet med vad som varit vanligt inom specialstraffrätten har domstolarna hittills i fråga om olovligt och olaga fiske varit hänvisade till att pröva frågan om vad som skall fordras i subjektivt hänseende för ansvar med ledning av straffskalans utformning, straffbudets praktiska funktion och övriga omständigheter (jfr lagrådets i prop. 1962: 10 s. B 410—411 återgivna yttrande). Större tvekan har väl ej rätt om att olaga fiske är ett oaktsamhetsbrott. Beträffande olovligt fiske har meningarna i detta avseende tidigare varit delade. I doktrinen har gjorts gällande att straff för olovligt fiske förutsatte uppsåtligt handlande (Romberg—Thulin, Fiskelag och vattengräns, Stockholm 1955, s. 145). Av nyare praxis (NJA 1966 s. 229) framgår emellertid att fiske som någon av oaktsamhet utan lov bedriver i vatten som hör under annans enskilda fiskerätt är straffbart. Även övriga i 34 och 35 §§ beskrivna gärningar torde med ett undantag vara oaktsamhetsbrott. När det gäller anbringande av fiskeredskap eller anordning i uppenbar strid med vad som gäller om fiskådra torde det bäst överensstämma med vad som anfördes vid lagens tillkomst (jfr lagrådets i prop. 1960: 60 s. 206 återgivna yttrande) att kräva uppsåt för straffbarhet. Införandet av de nu föreslagna subjektiva rekvisiten avses alltså i sak inte medföra ändring i gällande rätt. Eftersom brottet rörande fiskådra ej behöver bestå i fiske, är det ur redaktionell synpunkt motiverat att särskilja det från olovligt fiske. Detta kan lämpligen ske genom att de bestämmelser som avser överträdelser av föreskrifter som meddelats med stöd av 16, 22 eller 24 § överförs till 34 §.

Till frågan om ändring av straffbestämmelserna i fiskeristadgan, som ej kräver riksdagens medverkan, avser jag att återkomma, sedan riksdagen tagit ställning till förslaget om ändring av straffbestämmelserna i lagen om rätt till fiske.

Vad slutligen angår utredningens förslag om ändring i 40 § lagen om rätt till fiske i syfte att göra olovligt fiske, som riktar sig mot i fiskevårdsområde ingående fiske till åklagarbrott, ansluter jag mig till de synpunkter som framförts av riksåklagaren och hovrätten över Skåne och Blekinge. Jag finner därför ej någon ändring i berört hänseende motiverad.

De i det föregående förordade författningsändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1969. Ändringen i 10 § LOFO avses gälla även i fråga om fiskevårdsområde som bildats dessförinnan. Någon särskild övergångsbestämmelse härom synes inte vara nödvändig.

Hemställan

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden,
- 2) lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske.

Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.¹

Jag hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen inhämtas enligt 87 § regeringsformen genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

¹ Det under 2) omnämnda förslaget har uteslutits här. Det är likalydande med det förslag som är fogat vid propositionen.

1) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden

Härigenom förordnas, att 6, 10, 15, 17, 18 och 29 §§ lagen den 5 maj 1960 om fiskevårdsområden skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Fiskevårdsområde må bildas om samtycke föreligger antingen från delägare, som företräda mer än hälften av *delaktighetstalet* och tillika utgöra minst en tredjedel av antalet *delägare*, eller från delägare, som utgöra mer än halva antalet *delägare* och tillika företräda minst en tredjedel av *delaktighetstalet*. Skall fiskevårdsområdet omfatta ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, erfordras därjämte samtycke från minst en delägare inom varje sådant fiske.

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer en halva antalet *delägare* eller av delägare, vilka företräda mer än hälften av *delaktighetstalet*.

Äro de i första eller andra styckena angivna förutsättningarna uppfyllda, skall fiskevårdsområdet bildas, om det befinnes lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Fiskevårdsområde må bildas om *vid omröstning* samtycke föreligger antingen från delägare, som företräda mer än hälften av *de röstandes delaktighetstal* och tillika utgöra minst en tredjedel av antalet *röstande*, eller från delägare, som utgöra mer än halva antalet *röstande* och tillika företräda minst en tredjedel av *de röstandes delaktighetstal*. Skall fiskevårdsområdet omfatta *en* eller flera *byars* vart för sig oskiftade fisken, erfordras, *utom i fall som avses i tredje stycket andra punkten*, därjämte samtycke från minst en delägare inom varje sådant fiske.

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer än halva antalet *röstande* eller av delägare, vilka företräda mer än hälften av *de röstandes delaktighetstal*.

Äro de i första eller andra styckena angivna förutsättningarna uppfyllda, skall fiskevårdsområdet bildas, om det befinnes lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt. *Saknas samtycke som avses i första stycket andra punkten*, må fiskevårdsområdet lik-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

väl bildas, om särskilda skäl föreligga.

10 §.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften av delaktighetstalet samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i första stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar av delaktighetstalet samtycka därtill. Omfattar fiskevårdsområdet *ett* eller flera vart för sig oskiftade fisken, skall i stället beträffande varje sådant fiske gälla vad i första stycket är stadgat.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften av *det vid omröstning bland delägarna företrädda* delaktighetstalet samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i första stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar av *det vid omröstning bland delägarna företrädda* delaktighetstalet samtycka därtill. Omfattar fiskevårdsområdet *en* eller flera *byars* vart för sig oskiftade fisken, skall i stället beträffande varje sådant fiske gälla vad i första stycket är stadgat.

15 §.

Fiskevårdsområde må bildas *allena* efter ansökan av delägare. Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

I ansökningen — — — — — skola tillgodoses.

Fiskevårdsområde må bildas efter ansökan av delägare, *staten eller kommunen*. Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

17 §.

Innehåller ansökningen — — — — — omedelbart avslås.

Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar.

Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. *Fordras särskild fackkunskap för utredning i samband med förrättningen, får länsstyrelsen på begäran av förrättningsmannen förordna sakkunnigt biträde åt honom.*

Äro delägarna — — — — — avgöra ärendet.

18 §.

Förrättningsmannen skall så snart som möjligt *kalla* delägarna *till* sammanträde.

Förrättningsmannen skall så snart som möjligt *hålla* sammanträde *med* delägarna.

(Nuvarande lydelse)

Skriftlig kallelse skall senast fjordagar före sammanträdet tillställas varje känd delägare. Finnes anledning till antagande att ej alla delägare därigenom underrättas, skall beträffande första sammanträdet kallelsen därjämte inom samma tid kungöras på sätt i 31 § stadgas.

(Föreslagen lydelse)

Kallelse skall i god tid före sammanträde genom förrättningsmannens försorg delgivas varje delägare med känt hemvist inom riket. I fråga om delgivningen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrives i rättegångsbalken om delgivning av annan handling än stämning. Delägare med känt hemvist utom riket skall tillställas kallelse med posten.

Träffas ej delägare som sökes för delgivning eller någon till vilken kallelsen må överlämnas och kan ej heller upplysning vinnas var delägaren uppehåller sig, är det såvitt avser honom tillräckligt att kungörelse om sammanträde sker på sätt angives i 31 §. Sådan kungörelse skall vidare ske såvitt gäller första sammanträdet, om delägares hemvist ej är känt eller det kan antagas att ytterligare delägare finnes utöver dem som äro kända.

Kallelse till — — — — — ordning utlysts.

29 §.

Delägare, som fiskar i strid med stadgarna eller vad delägarna med stöd av denna lag beslutat, straffes, om ej gärningen eljest är belagd med straff, med dagsböter. Sådant brott må ej åtalas av allmän åklagare, med mindre det av målsägande angives till åtal. Fiskevårdsområdet ävensom delägare däri må därvid anses som målsägande.

Delägare, som fiskar i strid med stadgarna eller vad delägarna med stöd av denna lag beslutat, dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i annan författning. Allmänt åtal må väckas endast efter angivelse av målsägande. Fiskevårdsområdet ävensom delägare däri må därvid anses som målsägande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969.

1) Fritidsfiskeutredningens förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden

Härigenom förordnas att 6, 10, 11, 15 och 17 §§ lagen den 5 maj 1960 om fiskevårdsområden skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

Fiskevårdsområde må bildas om samtycke föreligger antingen från delägare, som företräda mer än hälften av delaktighetstalet och tillika utgöra minst en tredjedel av antalet delägare, eller från delägare, som utgöra mer än halva antalet delägare och tillika företräda minst en tredjedel av delaktighetstalet. *Skall fiskevårdsområdet omfatta ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, erfordras därjämte samtycke från minst en delägare inom varje sådant fiske.*

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer än halva antalet delägare eller av delägare, vilka företräda mer än hälften av delaktighetstalet.

Äro de i första —————

10 §.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften av delaktighetstalet samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Fiskevårdsområde må bildas om *vid omröstning enligt 19 §* samtycke föreligger antingen från delägare med mer än hälften av *det vid sammanträdet företrädda delaktighetstalet*, om de tillika utgöra minst en tredjedel av antalet *röstande*, eller från delägare med minst en tredjedel av *det vid sammanträdet företrädda delaktighetstalet*, om de tillika utgöra mer än halva antalet röstande.

Hör fisket till allenast en fastighet och utgör det ej ensamt för sig en fastighet, må dock fiskevårdsområde bildas, om samtycke därtill lämnas av mer än halva antalet *i omröstningen deltagande delägare eller av delägare med mer än hälften av det företrädda delaktighetstalet.*

i övrigt.

10 §.

Är fisket inom fiskevårdsområde i sin helhet samfällt för två eller flera fastigheter, må upplåtelse av fiske ske endast om delägare med mer än hälften *av det vid sammanträde med delägarna företrädda delaktighetstalet* samtycka därtill.

Är fisket ej så beskaffat som i förs-

(Nuvarande lydelse)

första stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar av delaktighetstalet samtycka därtill. *Omfattar fiskevårdsområdet ett eller flera vart för sig oskiftade fisken, skall i stället beträffande varje sådant fiske gälla vad i första stycket är stadgat.*

11 §.

Utan delägares samtycke må upplåtelse ej ske av delägarens hela fiske eller eljest av fiske, som han med ensamrätt äger eller brukar eller såsom särskild lott tilldelats honom. *Vad nu sagts gäller dock ej, då fisket saknar betydelse för delägarens försörjning.*

Vad i denna lag stadgas ————— sådan rätt.

15 §.

Fiskevårdsområde må bildas allenast efter ansökan av delägare. Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

I ansökningen skola ————— tillgodoses.

17 §.

Innehåller ej ansökningen ————— Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar.

Äro delägarna ————— avgöra ärendet.

(Föreslagen lydelse)

ta stycket sägs, må upplåtelse ske endast om delägare med mer än två tredjedelar *av det vid sammanträde med delägarna företrädda delaktighetstalet* samtycka därtill.

11 §.

Utan delägares samtycke må upplåtelse ej ske av delägarens hela fiske eller eljest av fiske, som han med ensamrätt äger eller brukar eller såsom särskild lott tilldelats honom.

15 §.

Fiskevårdsområde må bildas allenast efter ansökan av delägare, *kronan eller kommun.* Ansökningen skall vara skriftlig och ingivas till länsstyrelsen.

17 §.

————— omedelbart avslås.
Bildande av fiskevårdsområde skall prövas vid förrättning under ledning av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. *Uppkommer vid förrättning fråga, för vars avgörande fordras särskild fackkunskap, får länsstyrelsen på begäran av förrättningsmannen och efter prövning om åtgärden behövs förordna sakkunnig person som biträdande förrättningsman.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Bestämmelserna i 10 och 11 §§ skall gälla även i fråga om fiskevårdsområde som bildats dessförinnan.

2) Fritidsfiskeutredningens förslag

till

Lag**om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske**

Härigenom förordnas att 22 § andra stycket lagen om rätt till fiske skall upphöra att gälla samt att 24, 34 och 40 §§ samma lag skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

24 §.

Oskiftat fiske ävensom annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter må nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kunna sämjas. Sämjas de ej, må länsstyrelsen på ansökan av någon av dem föreskriva huru fisket må nyttjas. Innan sådan föreskrift meddelas skola de övriga ägarna genom särskilda underrättelser erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt.

Upplåtelse av fiskerätt åt annan än någon av fastigheternas ägare må ej annat än i samband med upplåtelse av jord till brukande göras av en ägare utan de flesta övrigas samtycke. Därvid skola de, som med samäganderätt innehava viss fastighet, tillsammansräknas för en ägare och skall likaså endast en röst beräknas för den som äger flera fastigheter.

Hör fiske till allenast en fastighet, vilken ej utgöres av enbart fiske, och innehaves fastigheten med samäganderätt, må på ansökan av någon av delägarna meddelas föreskrift enligt vad i första stycket är stadgat.

Vad i denna paragraf stadgas äger ej tillämpning å fiske som ingår i fiskevårdsområde.

(Föreslagen lydelse)

24 §.

Fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter må fastigheternas ägare tillgodogöra sig genom eget nyttjande eller genom upplåtelse åt annan. Enas icke delägarna om användningen av fisket, avgöres fråga därom i den ordning som stadgas i lagen om förvaltning av samfällda fisken.

Hör fiske till allenast en fastighet, vilken ej utgöres av enbart fiske, och innehaves fastigheten med samäganderätt, må länsstyrelsen på ansökan av någon av delägarna föreskriva huru fisket må nyttjas. Innan sådan föreskrift meddelas skola de övriga delägarna genom särskilda underrättelser erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt.

För fiske som ingår i fiskevårdsområde gäller vad därom är stadgat.

(Nuvarande lydelse)

34 §.

Bedriver någon utan lov fiske som hör under annans enskilda fiskerätt eller enligt denna lag må utövas endast efter tillstånd av myndighet, dömes för olovligt fiske till dagsböter.

Är brottet med hänsyn till att fisket avsåg särskilt värdefull fisk eller idkades vanemässigt eller i större omfattning att anse som grovt, vare straffet dagsböter, ej under tjuugu, eller fängelse i högst sex månader.

40 §.

Brott varom förmäles i 34 eller 35 § må ej, där det endast kränker enskild fiskerätt, åtalas av allmän åklagare med mindre det av målsägande angives till åtal eller statsåklagaren finner åtal vara ur allmän synpunkt påkallat.

(Föreslagen lydelse)

34 §.

Bedriver någon utan lov fiske som hör under annans enskilda fiskerätt eller enligt denna lag må utövas endast efter tillstånd av myndighet, dömes för olovligt fiske till böter eller fängelse i högst sex månader.

40 §.

Brott varom förmäles i 34 eller 35 § må ej, där det endast kränker enskild fiskerätt, åtalas av allmän åklagare med mindre det av målsägande angives till åtal eller *fisket ingår i fiskevårdsområde eller förvaltas enligt 15 § lagen om förvaltning av samfällda fisken* eller åklagaren finner åtal vara ur allmän synpunkt påkallat.

För fiske som ingår i — — — — — anses som målsägande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 27 februari 1969.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet EDLING,
regeringsrådet HEGRELIUS,
justitierådet PETRÉN,
justitierådet JOACHIMSSON.

Enligt lagrådet den 20 februari 1969 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 januari 1969, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas enligt 87 § regeringsformen över upprättade förslag till 1) *lag om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden* och 2) *lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske*.

Förslagen, som finns bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Stig Wenker.

Lagrådet yttrade:

Förslaget till
lag om ändring i lagen om fiskevårdsområden

6 §.

Enligt förslaget skall gällande rätts regel, att för oskiftat fiskes ingående i fiskevårdsområde krävs samtycke av minst en delägare i fisket, förbehållas fiske som hör till by. Regeln skall alltså ej gälla bl. a. till enstaka hemman hörande oskiftat fiske. Innebörden av begreppet by skulle således komma att få utslagsgivande betydelse. Någon närmare belysning av vad som här avses med by innehåller ej remissprotokollet. Visserligen förekommer uttrycket by i lagspråk, exempelvis i 1 kap. 2 § jorddelningslagen och lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter. I dessa sammanhang begagnas dock ej begreppet på sådant sätt att det innebär någon avgränsning mot vad som kan anses ingå under enstaka hemman. Ej heller eljest torde det från rättslig synpunkt numera ha en klar och entydig innebörd. Anmärkas kan, att begreppet ej upptagits i det förslag till ny fastighetsbildningslag som nu granskas av lagrådet i annan sammansättning. Att på sätt skett i det föreliggande för-

slaget låta begreppet by bli avgörande för frågan om vetorätt skall tillkomma ett oskiftat fiske kan lagrådet därför ej tillstyrka. En klar och entydig om också något mindre omfattande begränsning av vetorätten kan ernås, om sådan rätt tillägges endast oskiftat fiske med flera delägare.

I första stycket hänvisas till dispensregeln i tredje stycket andra punkten. Det kan vid sådant förhållande vara tveksamt, huruvida och på vad sätt stadgandet i 9 § tredje stycket första punkten om röstberäkning i där avsett fall — vilket hänvisar till första men ej till tredje stycket i 6 § — påverkas av denna dispensregel. Frågan är icke berörd i remissprotokollet och förslagets innebörd på denna punkt är oklar. Skall dispensmöjlighet — såsom lagrådet finner naturligtast — ej föreligga i fall som avses i 9 § tredje stycket, uppnås detta enklast genom att hänvisningen i 6 § första stycket till dess tredje stycke utgår.

10 §.

Vad lagrådet vid 6 § anfört om begreppet by äger tillämpning även såvitt avser förevarande paragraf.

Förslaget till lag om ändring i lagen om rätt till fiske

Förslaget lämnas utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 28 februari 1969.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden,
 - 2) lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske.
- Föredraganden redogör för lagrådets utlåtande och anför.

Lagrådets synpunkter i fråga om begreppet by torde böra föranleda att 6 och 10 §§ i förslaget till lag om ändring i lagen om fiskevårdsområden avfattas i enlighet med vad lagrådet förorddat. Till undvikande av att hänvisningen i 6 § första stycket nämnda lagförslag medför oklarhet i det avseende lagrådet nämnt bör den redaktionella ändringen genomföras att hänvisningen utgår. Därutöver bör ytterligare redaktionella jämkningar vidtas i samma lagförslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att

- 1) antaga förslag till
 - a) lag om ändring i lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden,
 - b) lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske,
- 2) godkänna de av mig i det föregående förordade riktlinjerna för statens åtgärder för att främja fritidsfisket,
- 3) medge att för budgetåret 1969/70 statlig kreditgaranti för lån till åtgärder som främjar fritidsfisket får beviljas intill ett belopp av 2 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

Innehållsförteckning

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av statsrådsprotokollet den 24 januari 1969	6
Inledning	6
Statens stöd till fritidsfisket	7
Nuvarande förhållanden m. m.	7
Utredningens förslag	14
Remissyttrandena	19
Departementschefen	25
Ändringar i fiskelagstiftningen	32
Översyn av LOFO	32
Nuvarande ordning m. m.	32
Omröstningsbestämmelserna	35
Vetorätten	36
Initiativrätten	39
Sakkunnigt biträde	42
Departementschefen	42
Allmänna synpunkter	42
Omröstningsbestämmelserna m. m.	43
Vetorätten	45
Initiativrätten	45
Sakkunnigt biträde	46
Straffbestämmelsen	47
Ändring av straffbestämmelserna i lagen om rätt till fiske m. m.	47
Nuvarande bestämmelser	47
Fritidsfiskeutredningen	47
Remissyttrandena	48
Departementschefen	49
Hemställan	51
Bilaga 1: Till lagrådet remitterat förslag	52
Bilaga 2: Fritidsfiskeutredningens förslag	55
Utdrag av lagrådets protokoll den 27 februari 1969	59
Utdrag av statsrådsprotokollet den 28 februari 1969	61